

Självständigt arbete 15 hp, för speciallärarprogrammet med specialisering
utvecklingsstörning
VT 2019

Delaktighet av grundsärskoleelever i skolbloggar

Participation of students with learning disabilities
in school blogs

Maria Kågebäck

Author

Maria Kågebäck

Title

Participation of students with learning disabilities in school blogs

Supervisor

Lotta Anderson

Examiner

Carin Roos

Abstract

The purpose of this study is to contribute with knowledge of about how teachers and other staff in the schools experience and use school blogs in classes where children has learning disabilities. The study clarifies patterns, methods and approaches which promotes the participation of students with different degrees of disability in the development of the school blog. The background for the study is based on my own experiences from working with children with disabilities and their school blogs and from discussions with university colleagues. Further impact of the study is based on literature, national and international science and theoretical concepts of participation. The theoretical concepts that were included in the study was Harts (1992) participation ladder and Szönyi and Söderqvist Dunkers (2015) participation model. The study contained a questionnaire that was developed to enable qualitative analyses. The result revealed that the pupils possibility to participate in the production of the school blogg was depending on the school workers ability to handle authority and ethics. The results and previous research also shows that school blogs needs to have support from the school administration so that schools has common prerequisites for school blogs. When common prerequisites was used pupils were more involved in the school blog development.

Keywords

Participation, participation ladder, ethics, primary school for children with learning disabilities, ascendancy, school blog

Författare

Maria Kågebäck

Titel

Delaktighet av grundsärskoleelever i skolbloggar

Handledare

Lotta Anderson

Examinator

Carin Roos

Sammanfattning

Syftet med studien är att bidra med kunskap om personals uppfattningar av och arbete med skolbloggen i en grundsärskola med inriktning ämnesområde. Studien synliggör mönster, metoder och förhållningssätt som främjar elever med medel, måttlig och grav utvecklingsstörning till delaktighet i produktion av skolbloggar. Bakgrunden till studiens inriktning utgår från egna erfarenheter och diskussioner med kurskollegor kring skolbloggens syfte och betydelse för elever inom grundsärskola. Vidare grundar sig studien på litteratur, tidigare nationell, internationell forskning samt teoretiska begrepp om delaktighet. De teoretiska begreppen som var grund för studien var Harts (1992) delaktighetsstege samt Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delaktighetsmodell. Studien byggdes upp utifrån från kvalitativa metoder och bildade sedan ett frågeformulär som respondenterna fyllde i. Studien visar att det finns svårigheter för elever inom särskolan med inriktning ämnesområden att bli inkluderade och delaktiga i skolbloggen. Svårigheterna genomsyrar de tre frågeställningarna och får stöd av litteratur och forskning som berör delaktighetens komplexitet för särskolan. Det som styr skolloggarnas syfte, personalens etiska ställningstagande och elevernas faktiska medverkan för produktion av skolbloggar är personalens individuella och gemensamma förutsättningar för att förstå relevansen i etik och makt gentemot elever.

Ämnesord

Delaktighet, delaktighetsstege, etik, grundsärskola, makt, skollogg

Innehållsförteckning

Inledning	5
Bakgrund	6
Föräldrasamverkan via webbaserad kommunikation	6
Delaktighetens lagstadgade villkor	6
Syfte och Frågeställningar	8
Frågeställningar	8
Tidigare forskning	9
Barns etiska rätt till delaktighet under dokumentationsprocesser	9
Organisationers arbete för att främja etisk delaktighet	10
Maktobalans som missgynnar delaktighet	10
Sammanfattning av tidigare forskning	11
Teoretiskt perspektiv	12
Etik och makt ur ett teoretiskt perspektiv	12
Delaktighet i ett teoretiskt perspektiv	12
Delaktighetens funktion	13
Delaktighetsstegen som ett teoretiskt begrepp	14
Metod	16
Metodologiska ansatser	16
Urvalsgrupp	17
Genomförande	17
Bearbetning och analys	17
Etiska aspekter	18
Tillförlitlighet	19
Resultat	20
Skolbloggens syfte	20
Personalens etiska uppfattningar av elevers delaktighet i skolbloggar	22
Förutsättningar som ges till elever för att delta i utformandet av skolbloggen	25
Teoretisk analys	27
Analys av skolbloggens syfte	27
Analys av personalens etiska uppfattningar för elevers delaktighet i skolbloggen	28
Analys av elevers förutsättningar för att delta i produktion av skolblogg	29
Diskussion	31
Resultatdiskussion	31
Metod och Teorivaldiskussion	34
Slutsatser	35

Relevans för yrket och vidare forskning	35
Referenser	37
Bilagor	41
Bilaga 1	41
Bilaga 2	42

Inledning

Delaktighet är ett begrepp som genomsyrar läroplanen (Skolverket, 2011a) för grundskolan där fokus på delaktighet synliggörs från värdegrundarbete till övergripande mål och riktlinjer. Barnets rätt till delaktighet inom skolverksamhet lyfts fram av skollag (SFS 2010:800) och av FN:s barnkonvention (Utrikesdepartementet, 2006). Enligt Skolverket (2016a) ska alla barn få erfarenhet av delaktighet som främjar deras självkänsla, trygghet och vilja till att bli en god samhällsmedborgare. Barnet ska genom skolverksamheten ges förutsättningar till att bli en aktiv medborgare som är delaktig i ett inkluderande samhälle där allas värde är av vikt för samhällets utveckling (Skolverket, 2011a). Riktlinjerna från Sveriges lagar och förordningar är eniga om att delaktighet för alla är en rättighet som ska prioriteras (SFS 2010:800; Utrikesdepartementet, 2006; Skolverket, 2011b).

Men hur delaktiga är eleverna med medel, måttlig och grav utvecklingsstörning inom skolan och det samhälle som de lever i? Mcclimens & Hallam (2009) beskriver att individer med utvecklingsstörning är exkluderade i att använda webbaserade forum och behöver stöd för att bli delaktiga i att exempelvis följa och producera bloggar. Forskning kring hur individer med utvecklingsstörning blir delaktiga i webbaserade forum såsom bloggar är enligt Mcclimens & Hallam (2009) utforskat.

Som blivande speciallärare upplevde jag det problematiskt att synliggöra elevernas delaktighet när jag producerade skolbloggen. Eleverna som jag undervisade inom ämnesområde kunde till en stor del sakna verbal kommunikation vilket resulterade i att de behövde mycket vuxenstöd för att kunna uttrycka sig. Barn med utvecklingsstörning har enligt forskare som Östlund (2012) och Melin (2018) svårigheter att känna sig delaktiga kring frågor som rör deras individuella tankar om förändring inom sin verksamhet. Enligt Morris (2001) kan detta bero på att elever med grav utvecklingsstörning befinner sig i ett utsatt läge där vuxna kan skapa maktstrukturer som inte främjar elevernas utveckling till delaktighet.

Under min utbildning till speciallärare har det inom studierna reflekteras och analyserats hur elever inom ämnesområde påverkas av vuxenberoende i relation till delaktighet, makt, etik och moral. Ursprunget till detta examensarbete kommer ifrån diskussioner med mina kurskollegor om hur de inkluderat eller exkluderat sina elevers delaktighet i skolbloggar. Dilemmat som exponerats under diskussioner med mina kurskollegor påvisade att elever inom grundskolan generellt inte var delaktiga i skapande samt producering av skolbloggar. Skolbloggen skapades och producerades av oss lärare vilket gav vuxna makt att tolka, fota och publicera elevernas skoldag. Makten över blogginläggen styr sedan vi som lärare med stöd av vårdnadshavares påskrift av ett dokument som skapats av skolan utifrån skollagen (SFS 2010:800).

Utifrån egna erfarenheter samt etiska samtal med kurskollegor kring elevernas deltagande i skolbloggar började mitt intresse för det blivande examensarbetet ta form. Detta examensarbete fokuserar på delaktighet, makt och etiska dilemman för de elever som bedöms sakna förmågan att kunna göra sina tankar och känslor förstådda, men som ändå deltar i publikationer via skolbloggar. Uppsatsen syftar till att synliggöra elevers perspektiv på deltagande kring dokumentation som görs om och med eleverna inom skolformen grundskola med inriktning ämnesområden. Förhoppningen är att studien kan bidra med en ökad förståelse samt skapande av ett gemensamt förhållningssätt för att främja elever inom särskolans delaktighet kring skolbloggar.

Bakgrund

Bakgrunden beskriver de lagar och riktlinjer som finns i Sverige om skolverksamhetens information och kommunikation till vårdnadshavare via virtuella verktyg som skolblogg. Kapitlet bakgrund skapar en förståelse för relevanta styrdokument, lagar, debattartikel samt litteratur angående information och kommunikation mellan skola, elev och vårdnadshavare.

Föräldrasamverkan via webbaserad kommunikation

Utveckling av skolwebbaserade kommunikationsmedel har förändrats drastiskt under 2000-talet där skolverksamheten i början av 2000-talet informerade vårdnadshavare via veckobrev i pappersform (Jönsson, 2008). Nutidens möjlighet till datorer och mobiltelefoner gör enligt Jönsson (2008) att vårdnadshavare inom tre sekunder kan tillgodose sig information från exempelvis ett skolbloggsinlägg. Utifrån dagens möjligheter till webbaserad kommunikation skapas möjligheter till en god information och kommunikation mellan olika instanser som skola och vårdnadshavare (Skolverket, 2011a).

Skolverket (2015) har på uppdrag av regeringen att vart tredje år följa upp IT-användning inom bland annat svensk grundskola. Uppdraget fokuserade på att mäta förutsättningar som ges till elever, lärare och vårdnadshavare kring information och kommunikation. Synliggörandet av undersökningen visar att sju av tio grundskolor använder sig av webbaserade forum för information och kommunikation via hem och skola. Det finns i skrivande stund inga färdiga lösningar eller lagar för hur information via webbaserade forum och samarbete från skola till vårdnadshavare ska se ut, då det är upp till läraren att skapa det samarbetet (Swärd & Florin, 2014). Däremot är det utifrån Skolverket (2011a) av hög prioritet att lärare informerar vårdnadshavare om undervisningens former så att vårdnadshavare känner till skolans arbete. Hejskov-Elven och Beier (2012) antyder att särskolan bör skapa lärmiljöer som främjar kunskap och utveckling som sedan konkretiseras så att eleven kan kommunicera kring sin skoldag med exempelvis vårdnadshavare. Offentliga skolbloggar kan publicera dokumentation med hjälp av bilder och kortare texter som exempelvis beskriver en aktivitet eller miljö som snabbt kan sänds från sändare till mottagare (Kronqvist & Berg, 2014). Utifrån skolverket (2016b) är dokumentation via exempelvis blogg en viktig länk där elever som exempelvis tillhör särskolan kan samtala och reflektera över dagen med sina klasskamrater, lärare samt vårdnadshavare.

Delaktighetens lagstadgade villkor

Under 2018 trädde datarskyddsförordning "The General Data Protection Regulation" (GDPR) i kraft inom Sverige med restriktioner från Europaparlamentets rådsförordning (2016). Datainspektionen har på uppdrag av regeringen konkretiserat GDPR:s förordningar så att de kan användas i samhället (Datainspektionen, 2018)¹. Konkretiseringarna förtydligar att barn under 16 år omfattas av föräldrarnas samtycke för deltagande och publicering med personuppgifter. Personuppgifter beskrivs av datainspektionen bland annat som foton som publiceras vid exempelvis bloggar från barn och skolbarnsomsorg. GDPR² förordningen kring föräldrarnas makt till samtycke synliggörs även i skollagen och började gälla för barn- och skolbarnsomsorg under maj månad 2018 (SFS 2018:1354).

Skollagen (SFS 2010:800) samt läroplanen för grundskola (Skolverket, 2011a) konkretiserar vikten av att elever med utvecklingsstörning har rätt till att vara delaktiga i det som

¹ <https://www.datainspektionen.se>

² www.datainspektionen.se/lagar/riktlinjer

dokumenteras om dem sin verksamhet. Förenta nationernas barnkonvention som blir en svensk lag den första januari 2020 (Utrikesdepartementet, 2006) förtydligar och säkerhetsställer barns rättigheter och innehåller flertalet barnrelaterade artiklar. Artiklarna innehåller och handlar om: alla barn har lika mycket värde och ingen får diskrimineras, barn ska alltid prioriteras, barn har rätt till ett liv där de kan utvecklas, barnet har rätt att bemötas med respekt, att de blir lyssnade på och tas på allvar, där det ska tas hänsyn till ålder och mogenhet (Utrikesdepartementet, 2006). Skollagen (SFS 2010:800), läroplanen för grundskola (Skolverket, 2011a) samt FN:s barnkonvention (Utrikesdepartementet, 2006) lyfter fram barns rättigheter till ett rättvist samhälle där skola och hem är inkluderade för att främja barnkonventionen. Däremot ger GDPR med stöd av Skollagen (SFS 2018:1354) vårdnadshavare laglig rätt att bestämma huruvida deras barns personuppgifter som exempelvis fotografering för skolbloggar ska hanteras.

Syfte och Frågeställningar

Studiens syfte är att synliggöra personalens uppfattningar om och arbete med skolbloggen i en grundskola med inriktning ämnesområden. Studien syftar till att skapa förståelse för att lyfta fram mönster, metoder och förhållningssätt som främjar elever med medel, måttlig och grav utvecklingsstörning till delaktighet i produktion av skolbloggar.

Frågeställningar

- Hur tolkar personalen syftet för skolbloggen?
- Vilka etiska uppfattningar synliggör personal till elevers delaktighet i skapandet av skolbloggar?
- Vilka förutsättningar för delaktighet ges till elever för skapande och produktion av skolbloggar?

Tidigare forskning

Forskning som berör etik och skolbloggar saknas vilket resulterat i att studiens forskningsbaserade urval berör etik och dokumentation. Under tidigare forskning belyses litteratur samt forskning kring etiska dilemman utifrån elevers möjlighet till inkludering av delaktighet som berör dokumentation. Tidigare forskning synliggör nationella och internationell forskning inom barn-och skolverksamheten som framhäver barns rätt till att själva bestämma kring sitt deltagande under dokumentationer. Forskningen åskådliggör maktobalans och dess påverkan för yngre förskolebarn och elever med grav utvecklingsstörning samt hur den kan minimeras och utmanas till delaktighet.

Barns etiska rätt till delaktighet under dokumentationsprocesser

Barn ska ges möjlighet till att säga nej till att bli fotograferade, filmade samt vara delaktiga i att påverka hur deras alster exponeras (Juul & Jensen, 2003). Juul och Jensen (2003) antyder att skillnaden mellan dagens barn och barn för femtio år sedan är att dagens barn har kunskaper i sina rättigheter och att de förväntas bli tagna på allvar av vuxna. Barn med grav utvecklingsstörning har en utvecklingsnivå som kan liknas vid normalbegåvade yngre barn i åldern 1-4 år (Kylén, 1981). Den lägre utvecklingsnivån medför enligt Kylén (1981) att barn med utvecklingsstörning försätts i ett stödbehov från vuxna för att kunna fungera och vara delaktiga i sin vardag. Hemmingsson, Borell och Gustavsson (2003) beskriver att stödbehov som individer med utvecklingsstörning ställs inför påverkar deras självinsikt där vuxna i deras närhet behöver förstå och tolka individens möjligheter och vilja till delaktighet. Delaktigheten och individens rätt att bli tagen på allvar beror således på omgivningens lyhördhet och förmåga att förstå individen med utvecklingsstörning.

När barn blir delaktiga i fotografering i en dokumentation skapas möjlighet till reflektion och samtal där barnen tillsammans med en vuxen för etiska samtal kring fotografiet och dess etiska värde för barnet (Svenning, 2018). Genom att barnet blir delaktigt, respekteras och tas på allvar främjas enligt Svenning (2018) det etiska tänkandet för barnet att vilja synas. Delaktighet där barnet får vara en deltagare istället för ett objekt för en verksamhets lärmiljö främjar barnets självkänsla att delta i och utveckla lärmiljön som barnet är en del av (Fendlers, 2001). Genom att barnet väljer att delta i exponering stärks barnets självkänsla och trygghet och barnet får ett värde i att delta i det som dokumenteras (Eriksons, 2008).

Lindgren och Sparrman (2015) beskriver etiska dilemman gällande dokumentation av förskolebarn i åldrarna 1-3 år. Barn i de yngre åldrarna tillfrågas inte om de vill delta utan blir objekt i en dokumentation som de ofta inte får ta del av. Fendlers (2001) ser liknande mönster i sin studie kring dokumentation som Lindgren och Sparrman (2003), då hon beskriver att dokumentation genom film och fotografering kan ses som maktobalans. Barnen i de yngre åldrarna är i underläge då de filmas och fotograferas utan att få delta i frågan om vad som ska filmas, fotograferas samt inte ge samtycke till att delta eller inte delta (Fendlers, 2001). Lindgren och Sparrman (2003) antyder att barn försätts i en maktobalans när pedagoger filmar och fotograferar utan att ha delaktighet i det som dokumenteras kring dem. Det som dokumenteras av personal analyseras och diskuteras med vårdnadshavare utan att barnet har någon chans att inverka eller påverka det som dokumenteras.

Organisationers arbete för att främja etisk delaktighet

Mcclimens & Hallam (2009) beskriver att individer med utvecklingsstörning är exkluderade i att använda webbaserade kommunikationsmedel och att de behöver stöd för att förstå och ges möjlighet till att bli delaktiga i webbaserade forum. Forskning kring hur individer med utvecklingsstörning ska bli mer delaktiga i webbaserade forum såsom bloggar är enligt Mcclimens & Hallam (2009) helt utforskat. Nedan följer forskning som beskriver hur organisationer har arbetat för att främja etisk delaktighet inom dokumentation för yngre barn. Deras forskning kring dokumentation kan relateras till delaktighet att delta och producera skolbloggar för individer med utvecklingsstörning.

Quinns (2011) studie där pedagoger fick handledning för att utveckla ett dokumentationsverktyg avsåg att främja utveckling, deltagande och lärande för barn från 1-4 år. Studien lyfte fram att det behövdes etiska perspektiv och riktlinjer på barns deltagande kring fotografering och film (Quinn, 2011). Författaren ansåg att det var av stor vikt att dokumentationsverktyg måste säkerhetsställa barnets integritet samt rätt till att barnet vill delta i dokumentation. Candy och Kroeger (2006) drar liknande slutsatser i sin forskning där det framkom att lärare behöver stöd i sitt etiska tänkande kring dokumentationsprocesser som inkluderar barn. Stödet bör enligt Candy och Kroeger (2006) synas och utvecklas inom skolororganisationer där fokuset bör vara på filosofiska och relationella perspektiv mellan barnet, personalen och dokumentationen.

Eriksons (2008) studie visar snarlika resultat som Candy och Kroegers (2006) dilemman om elevers önskan att inte medverka i dokumentation som ställdes mot föräldrars makt att få information och dokumentation. Eriksson (2008) konkretiserar att när etiska synsätt hos personal var gemensamt tog personalstöd av varandra och förde etiska diskussioner. De etiska diskussionerna gynnade elevernas delaktighet då deras deltagande samt tankar synliggjordes och respekteras. Det gemensamma förhållningssättet skapade en trygghet för personal då de med olika pedagogiska glasögon kunde visualisera elevens rätt till integritet och delaktighet kring det som förmedlades till vårdnadshavarna (Eriksson, 2008).

Candy och Kroeger (2006) anser att när barn är delaktiga i dokumentation ges förutsättningar till att etiska dilemman mellan vuxen och barn minskas. Svenning (2017) antyder att när yngre barn från 1-3 år är ansvariga för dokumentation kring en läroprocess kan barnen genom sina egenproducerade bilder sedan återberätta vad de ansåg vara viktigt och givande. Utifrån barnets reflektioner skapas samspel som främjar delaktighet där barnets reflektioner tas på allvar och synliggörs i den framåtskridande arbetet (Svenning, 2017). Bergström, Lindblom och Ljungblad (2010) samt Svenning (2017) indikerar att när verksamheter lägger fokus på etik och moral ges förutsättningar för en rättvis undervisning där vuxna tar stöd av elevernas tankar och intressen för vidare utveckling av lektioner. Vidare reflektioner av Candy och Kroeger (2006) och Eriksson (2008) var att verksamheter som var i en förändring för att främja elevers delaktighet behövde stöd och ett stöd av rektor som uppmuntrade möten där lärarna fick ifrågasätta sitt eget seende, tänkande och handlande samt att projektet inkluderade alla pedagoger.

Maktobalans som missgynnar delaktighet

Lindgren och Sparrman (2003) samt Gren (2007) diskuterar att etiska dilemman kring dokumentation och deltagandets kontext saknar politiska riktlinjer i utredningar samt fortbildningsinsatser för pedagogisk personal. Detta skapar en orättvisa för de barn och ungdomar som saknar förmåga att verbalt säga nej till sitt deltagande vilket då enligt Lindgren

och Sparrman (2003) går emot FN:s barnkonvention (Utrikesdepartementet, 2006) som ska säkerhetsställa barns rättigheter.

Östlunds (2012) studie lyfter fram att särskolans verksamhet i hög grad präglas av vuxenstyrning under lärarledda undervisningsmoment. Undervisningen indikerar att det inom särskolan med inriktning ämnesområde finns låg grad av delaktighet för elever att samspela och delta med egna reflektioner (Östlund, 2012). Koster (2009) ser liknande mönster som Östlund (2012) och indikerar att pedagogens agerande och utförande i barnets delaktighet har en stor påverkan av organisationens miljö och kan skapa negativa maktobalans mellan barn och vuxen. Morris (2001) antyder att barn med utvecklingsstörning ofta kan hamna i en maktobalans då barnet tolkas av assistent, lärare samt vårdnadshavare, vilket kan påverka att individens rätt till social delaktighet exkluderas. Morris (2001) samt Östlund (2012) påvisar i sina resultat att fler studier bör göras kring elever med grav utvecklingsstörning och dess möjligheter till delaktighet. Tidigare forskning och dess begränsade form av forskningsbaserat underlag visar att det behövs fler studier för att skapa förståelse och utveckla förutsättningar för individer med utvecklingsstörning i att vara delaktiga och ta plats i dagens samhälle, vilket även Morris (2001) framhåller.

Sammanfattning av tidigare forskning

En sammanfattning av den tidigare forskningen visar att det inte finns relevant forskning om deltagande i skolbloggar som berör barn och ungdomar med utvecklingsstörning. Forskning som har gjorts synliggör etiska dilemman kring dokumentation av yngre barn samt hur och varför etiska dilemman uppstår. Utifrån avsnittet tidigare forskning beskrivs det att yngre barn i förskoleåldern samt barn och ungdomar med utvecklingsstörning kan hamna i en negativ maktobalans kring delaktighet som berör dokumentation och etik. Den negativa maktobalansen kan påverka deras möjligheter till att socialt inkluderas i relationer med kompisar, familj och personal. Utifrån brist på tidigare forskning om elever med utvecklingsstörnings delaktighet i skolbloggar kan min studie vara ett bidrag till att påbörja ett mer omfattande forskningsbaserat underlag inom området. Studien och dess innehåll visar att skolbloggar inom grundsärskolan kan vara av vikt att beforska för att öka förståelse för elevernas förmåga och rätt till att bli delaktiga i det som skrivs och publiceras om dem i webbaserade forum.

Teoretiskt perspektiv

I den teoretiska delen beskrivs etik och makt ur ett teoretiskt perspektiv med filosofiska värderingar från litteratur av författarna Egedius (2010), Gren (2007) samt Juul och Jensen (2003). De teoretiska delaktighetsaspekterna har valts utifrån Harts (1992) delaktighetsstege samt Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delaktighetsmodell, som påvisar olika aspekter av delaktighetens teoretiska och filosofiska vikt för studien. Vidare kommer delaktighetsaspekter samt delaktighetsstegen att lyftas fram och konkretiseras utifrån rådande forskning, artiklar samt litteratur till delaktighetens teoretiska kopplingar för dagens skol- och barnomsorg.

Valet av att använda Harts (1992) delaktighetsstege i studien uppkom utifrån visionen att skapa en studie som genomsyrades av ett filosofiskt teoretiskt perspektiv. Det teoretiska perspektivet skulle synliggöras genom hela studiens skapandeprocess och behövde därför ett perspektiv som kunde konkretiseras såväl teoretiskt som praktiskt. Harts (1992) delaktighetsstege skapade dessa möjligheter då den kunde användas som metodologisk ansats, utformande av frågeformulär samt som ett analysverktyg.

Etik och makt ur ett teoretiskt perspektiv

Etikens kärna ligger i respekt för sig själv men även i att se andra människor med respekt (Egedius, 2010). Vidare antyder Egedius (2010) att om en människa ska kunna vara respektfull kräver det att den har en god inlevelse, jagkänsla och medkänsla, vilket skapar en djupare mening, en medkänsla och en samkänsla. Individer använder etiska begrepp som människovärde, respekt och barnperspektiv men tolkar innebörden olika, vilket kan skapa en etisk konflikt som kan utmynna i maktobalans (Egedius, 2010). Individer som tillhör en grupp behöver skapa ett gemensamt förhållningssätt som baseras på etik och moral vilket behöver tid och strukturer för att utvecklas (Jenner, 2001). Vidare antyder Jenner (2001) att när förhållningssätt som innehåller etiska begrepp skapas behöver gruppen lyfta fram olikheter samt samtala kring maktobalans och hur de påverkar individerna som berörs.

Begreppet makt beskrivs av Gren (2007) som en möjlighet för individen att få sin vilja igenom oavsett om det negativt påverkar en annan individ. Makt mellan vuxen-barn uppkommer enligt Gren (2007) när barnet blir underlåtande och negligerat. Om ett barn utsätts för varaktigt maktobalans mellan vuxen-barn kan barnets individuella jagutveckling skadas och skapa en låg självkänsla hos barnet (Gren, 2007). I en vuxen-barn relation är det den vuxnes ansvar att se barnet som en medskapare och visa respekt samt ansvar för att skapandeprocess synliggör barnets deltagande (Juul & Jensen, 2003). Juul och Jensen (2003) antyder att när vuxna ger barnet möjlighet att bli medskapande i en lärandeprocess minimeras risken att negativ maktobalans uppstår vilket ökar barnets självkänsla och lust till att medverka.

Delaktighet i ett teoretiskt perspektiv

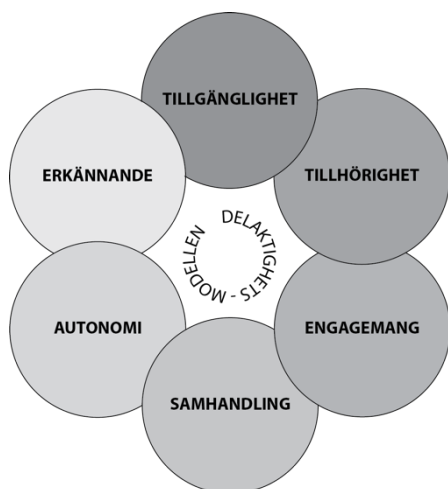
Definition av begreppet delaktighet möjliggör en människas samvaro med en annan (Hart, 1992). Delaktigheten påbörjas enligt Melin (2008) när ett barn föds och upptäcker att det kan påverka sin omgivning genom skratt, joller, rörelser och gråt. Upptäckten skapar känslor av gemenskap och tillhörighet av en delad upplevelse med andra individer som berör barnets personlighet och existens (Melin, 2008). Szönyi och Söderqvist (2012) beskriver att delaktighet sker i ett sammanhang under en aktivitet där det ställs olika krav på individen och på omgivningen. Det enskilda barnets personliga agerande till att delta måste vara viktigare än de kortsiktiga pedagogiska mål, metoder, regler som vuxna inom barn- och skolomsorg har makten över (Juul & Jensen, 2003). Ett barn som växer upp under förhållanden där vuxna respekterar

barnets integritet ger ett bra utgångsläge för att barnet ska få en god självkänsla och fungerande verktyg för att främja relationskompetens (Skär & Tamm, 2001).

Melins (2018) avhandling om delaktighet konkretiserar delaktighetens teoretiska utgångspunkter för barn med och utan utvecklingsstörning. Delaktighet börjar enligt Melin (2018) i vuxnas syn på barn men även i vuxnas syn på sig själva där dagens samhälle anser delaktighet som en egenskap som barn i tidig ålder ska besitta. Avhandlingen visar att fokus behöver flyttas från barnen till de vuxna för att utveckla och påverka villkoren för barns delaktighet (Melin, 2018). Att göra barn med utvecklingsstörning delaktiga i en verksamhet kräver att barnet ges möjlighet till ansvarstagande vuxna som besitter en öppenhet för att ge barn tid, förståelse samt kan konkretisera vikten av barnets medverkan (Skär & Tamm, 2001). Pedagoger som möter barn har en stor makt att påverka barnens delaktighet positivt eller negativt (Gren, 2007). Positiv makt skapar enligt Gren (2007) tillit där pedagogen lyssnar och skapar en god social relation med barnet som främjar delaktighet. Negativ makt påtalar Gren vidare (2007) inkräktar mer än nödvändigt på barnets integritet och skapar underlåtenhet med begränsade möjligheter för eleven att vara utvecklas och känna sig delaktig.

Delaktighetens funktion

Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delar in delaktighet i de sex aspekterna tillhörighet, tillgänglighet, engagemang, samhandling, autonomi och erkännande som alla tillsammans karaktäriserar delaktighet. Vidare beskriver Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) att de sex aspekterna hör samman samt påverkar varandra och har stor betydelse för elevens möjlighet till delaktighet och deltagande i skolans lärmiljö.

Tillgänglighet: fysisk tillgänglighet till lärmiljön,

Tillhörighet: En formell tillhörighet där individen har rätt att ingå i ett sammanhang

Engagemang: Lust och intresse hos individen för att delta i aktiviteten

Samhandling: Individens deltagande och bidrag i en gemensam aktivitet.

Autonomi: Den enskilde individens rätt att bestämma över sitt eget handlande

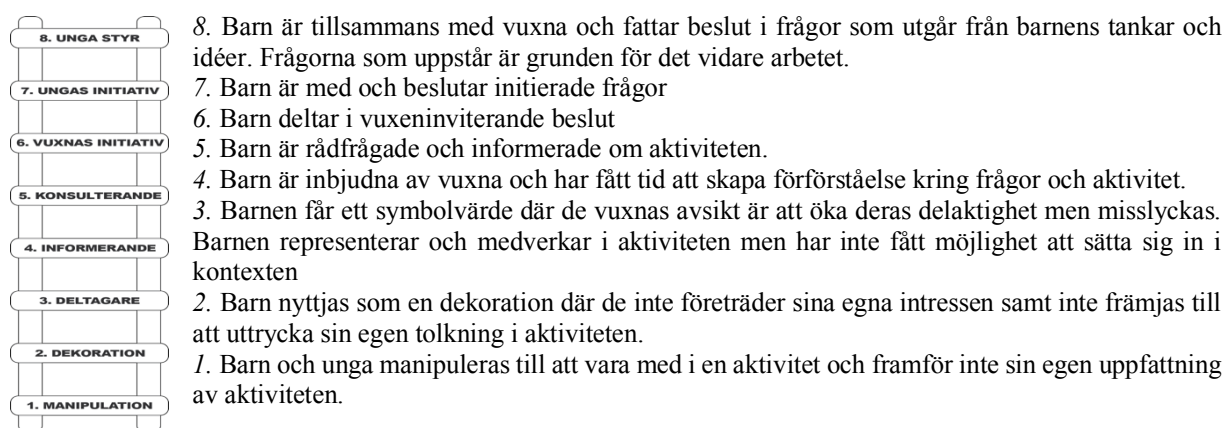
Erkännande: En formell tillhörighet där omgivningen ser på individens närvaro i en aktivitet.

Figur 1, Delaktighetsmodell som beskriver Jansons (2005) aspekter för att delaktighet ska kunna uppnås. Förklarande text till modellen är hämtat från Szönyi & Söderqvist Dunkers (2015, s 13).

Delaktighet innebär att individen har tillgång till verbal och ickeverbal kommunikation, har en förmåga till inlevelse i andras handlingar samt förståelse för de normer och regler som gäller i situationen (Melin, 2018). Individer som inte har den förmågan behöver enligt Melin (2018) fundera över stöd i detta för att inte exkluderas i sin delaktighet. Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) förtydligar i sin modell att individer med utvecklingsstörning ska få leva, delta i att utveckla sociala relationer med samma villkor som andra i samhället. För att individer med utvecklingsstörning möjlighet till inkludering i samhället kräver det att skolor kontinuerligt arbetar med värderingar som gynnar delaktighet (Szönyi & Söderqvist Dunkers, 2015).

Delaktighetsstegen som ett teoretiskt begrepp

Harts (1992) delaktighetsstegen utgör grund för delar av FN:s barnkonvention (Utrikesdepartementet, 2006). Avsikten med delaktighetsstegen var enligt Hart (1992) att den skulle bidra med förståelse av och kritisk reflektion kring vikten av ungas delaktighet inom projekt och organisationer (Hart, 2008). De olika stegen i delaktighetsstegen synliggör hur mycket eleverna är delaktiga i det projekt som de medverkar i samt att det är vuxnas makt som skapar möjligheter för delaktighet (Hart, 1992). Hart (2008) förtydligar stegens utformande där stegen ett till tre omfattar aktiviteter som inte gör barn delaktiga utan påvisar att barn på olika sätt närvarar. De övre stegen fyra till åtta visar aktiviteter som skapar former av delaktighet som främjar barn och ungdomar. Delaktighetsstegen påvisar enligt Hart (1992) varianter av delaktighet som lyfter fram vikten av relationella aspekter på delaktighet mellan vuxna-barn. Barn ska enligt Hart (2008) känna att de blir inbjudna till att delge sin kompetens för samarbete i de projekt som de berörs och har relevans för. Hart (2008) beskriver även att barnet inte alltid ska vara på det högsta steget utan att delaktighet är en process som sker tillsammans med barn och vuxna.

Figur 2, Delaktighetsstege som beskriver Harts (1992) steg för att uppnå delaktighet. Förklarande text till modellen är hämtad från Hart (1992 s, 8)

Delaktighetsstegen används ofta av organisationer inom barn- och skolbarnsomsorgen där pedagoger analyserar och fokuserar på hur eleverna kan bli mer delaktiga (Hart, 2008). Skolverket (2015) har tolkat delaktighetsstegen och förtydligar att delaktighet i klassrummet ska sporra till framtida kunskaper där barn och ungas idéer, frågeställningar och perspektiv ska tas på allvar för att skapa framtida samhällsmedborgare som värnar om delaktighet och rättvisa för alla.

Shier (2001) samt Hart (2008) även kritiserar delaktighetsstegen då de anser att stegen används som måttstock istället för ett verktyg som synliggör relationerna mellan vuxna och barn. Hart (2008) anser att stegen bör omvärderas och göras om med nutidens infallsvinklar, barnsyn och värderingar. Stegen har inte som syfte att argumentera för att barn som förtryckta och behöver frigöras utan till att främja barns och ungdomars rätt till att få vara delaktiga i det samhälle och de lärmiljöer där barn befinner sig i (Hart, 2008). Shier (2001), Hart (2008) samt Skolverket (2015) samt anser att vuxna behövs i alla steg i delaktighetsstegen och målet för stegen är att vuxna och barn engagerar sig i projekt där det ska finnas en ömsesidig respekt för varandra.

Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delaktighetsaspekter samt Hart (1992) delaktighetsstege var sedan till grund för det utvärderande analysunderlaget av resultatet. De två modellerna analyserades i relation till frågeställningarna och respondenternas svar. Detta gjordes för att

skapa en konkret och begriplig analys som representerade resultatet, de två teoretiska modellerna och studiens teoretiska begrepp. Harts (1992) delaktighetsstege var sedan till grund för de metodologiska ansatserna av studiens metod samt för det frågeformulär som sedan blev studiens resultat. Förklaring av Harts metodologiska ansatser och metodens tillvägagångsätt beskrivs mer detaljerat i studiens metodavsnitt.

Metod

I detta kapitel förtydligas tillvägagångssättet för hur studien har genomförts. Metodkapitlet är indelat i metodologiska ansatser, urvalsgrupp, genomförande, bearbetning av analys och etik med dess tillhörande aspekter. De metodologiska ansatserna belyser metoden för studiens utveckling utifrån en kvalitativ ansats av Harts (1992) delaktighetsstege. Utifrån Harts (1992) delaktighetsstege konkretiseras olika metodologiska dilemman som var betydande utgångspunkter för metodens uppbyggnad. Urvalsgrupp, genomförande och bearbetning av analys förtydligar hur studien har byggts upp och utarbetats. Metoden avslutas sedan med etiska aspekter där avsnitt tillförlitlighet diskuteras och sätts i relevans till studien. Tillförlitlighetsavsnittet beskriver studiens syfte i relevans till uppbyggnad av frågeformulär samt citathantering och dess vikt för resultatets sanningsenlighet.

Metodologiska ansatser

Studiens metod och utformande av resultatet är kvalitativ då forskningen baseras på att tillåtandet av att mänskliga insikter skildras genom nya erfarenheter och tillvägagångssätt (Fejes & Thornberg, 2009). Kvalitativ forskning är en mindre strukturerad forskningsmetod som används för att konkretisera genomgripande information om människors bakomliggande resonemang och drivkraft (Bryman, 2008). En kvalitativ forskning kan bland annat bestå av fallstudier, djupdykande intervjuer eller av intervjubaserade frågeformulär. Studiens kvalitativa ansats består av intervjubaserade frågeformulär. Hultåker och Trust (1994) lyfter fram att kvalitativa intervjubaserade frågeformulär förtydligar hur respondenten som svarar tänker, relaterar till ämnet, avslöjar oförutsedda möjligheter, problem samt tillför citat till resultatet. Frågeformuläret (bilaga 2) till studien utformades utifrån Harts (1992) teoretiska perspektiv delaktighetsstegen som syftar till att förtydliga personalens tankar kring elevers delaktighet i skolbloggar. Utifrån Harts (1992) metodologiska ansats påbörjades uppbyggnaden av det kvalitativa frågeformuläret. Tolkningen av Harts (1992) delaktighetsstege som underlag till frågeformuläret blev i uppbyggnadsfasen av studien ett dilemma. Dilemmat uppkom utifrån den kritik som Shier (2001) samt Hart (2008) författade kring delaktighetsstegen relevans för nutidens samhälle. Kritiken bestod av att delaktighetsstegen många gånger används som en mätindikator där barn sågs som förtryckta och behövde frigöras (Hart, 2008). Kunskaper från Harts (1992) samt Shiers (2001) kritik bidrog till att resultatet kunde analyseras utifrån vuxnas reflektioner av deras egna möjligheter att bjuda in elever till delaktighet i skolbloggar. Frågeformuläret och metodens tillvägagångssätt att analysera resultatet konkretiserades sedan respondenternas uppfattning av elevers möjligheter till att bli delaktiga i skolbloggar. Detta gjordes för att kunna urskilja var deltagarna befann sig i delaktighetsstegen kring deras förståelse för elevers delaktighet inom skolbloggar. Resultatet av respondenternas svar analyserades sedan utifrån Shier (2001) och Harts (2008) tankar kring hur delaktighetsstegen bör användas som ett verktyg för att främja barn och ungdomars rätt till delaktighet. På detta tillvägagångssätt fick studien ett resultat som kunde konkretisera deltagarnas tankar kring vuxnas upplevelser av elevers delaktighet samt även initiera elevers faktiska delaktighet inom skolbloggar.

Harts (1992) delaktighetsstege innefattar åtta olika steg där stegen ett till tre visar aktiviteter som inte gör barn delaktiga, utan istället synliggör barn som på olika sätt deltar. De övre stegen fyra till åtta visar aktiviteter som skapar former för att främja delaktighet (Hart, 1992). Resultatet från respondenterna syftar till att lyfta fram personalens individuella perspektiv på delaktighet och förståelse samt vara till grund för vidare forskning inom området. Detta är enligt Hultåker och Trust (1994) grunden för att studien är kvalitativ då den förtydligar slutmålet för sin forskningsansats. Bryman (2008) ser liknande mönster som Hultåker och Trust (1994) då

han konkretiserar att slutmålet för en kvalitativ forskning är att utveckla en djup förståelse för ett ämne, frågeställning eller problem utifrån ett individuellt perspektiv.

Urvalsgrupp

Urvalsgruppen för studien har varit elevassistenter, lärare och speciallärare som är verksamma inom en grundsärskola i Sverige. Enligt Bryman (2008) samt Fejes och Thornberg (2009) är gruppens urval av stor vikt för att få en sanningsenlig bild av den verksamhet som studien bedrivs i samt att den bör studeras med olika perspektiv för att inte bejaka forskarens frågeställningar. För insamlandet av empirin togs det kontakt med rektor på den specifika grundsärskolan. Samtalet med rektor utmynnade i en inbjudan till en arbetsplatsträff där studiens syfte beskrevs för de blivande deltagarna (bilaga 1). De blivande deltagarna fick under detta möte information samt kunde ställa frågor angående studiens syfte, frågeställningar och studiens anonymitet. Efter mötet samtalade arbetslagen kring intresse för att delta i studien. De arbetslag med elevassistenter, lärare och speciallärare som var intresserade av att medverka resulterade i en urvalsgrupp som speglade hela den tillfrågade skolans kultur och erfarenheter. Respondenterna utmynnade i sex arbetslag med tillhörighet från lågstadiet till högstadiet i grundsärskolan med inriktning ämnesområden. Det insamlade resultatet från den berörda grundsärskolan bestod av 20 stycken frågeformulär varav 4 frågeformulär inte var ifyllda. Studiens urvalsgrupp och deltagare stämmer överens med utgångspunkter för att kvalitativa studier ska få ett sanningsenligt resultat utifrån ett.

Genomförande

En pilotundersökning gjordes som sedan redigerades till det slutgiltiga frågeformuläret. Pilotundersökningen bestod av tre personer med varierande professioner som tillfrågades att läsa igenom frågeformuläret. Utifrån de tre personernas åsikter och tankar redigerades frågeformuläret så att det blev tydligare och kunde ge förutsättningar till mer utvecklande svar för studien.

Fejes och Thornberg (2009) samt Vetenskapsrådet (2011) beskriver att frivillighet och eget ansvarstagande är av stor vikt för att materialet ska bli levande, tydligt och överskådligt. Frivillighet att delta var ett stort inslag i studien och förtydligades på arbetsplatsträff samt under det andra besöket där det delades ut ett missivbrev (bilaga 1) samt frågeformulär (bilaga 2) till de berörda arbetslagen. Konkretisering av frivillighet belyste att om en deltagare inte ville medverka i undersökningen lämnade hen in ett tomt frågeformulär. Genom detta tillvägagångssätt kunde respondenterna inte identifieras av övriga deltagare i arbetslagen. Frågeformulären fylldes i under en planeringsstund där respondenterna lade sitt individuella svar i ett gemensamt kuvert för sitt arbetslag.

För att säkerhetsställa anonymitet beskriver Bryman (2008), Fejes och Thornberg (2009), Hultåker och Trust (1994) samt Vetenskapsrådet (2011) att respondenterna måste avidentifieras och anonymiseras. Säkerhetsställande av avidentifiering samt anonymitet utfördes när kuverten samlades in under mitt tredje besök på skolan. Under besöket tillfrågades en av lärarna att ta ut frågeformulären ur kuverten och blanda dem med varandra samt åter lägga dem i ett gemensamt kuvert. Frågeformulären togs sedan med hem för att påbörja bearbetning av resultat och analys.

Bearbetning och analys

Inför insamlade av empirin gjordes en tankekarta över tillvägagångssättet, detta är enligt Hultåker och Trust (1994) en användbar metod för att strukturera, konkretisera och tidsanpassa ett projekt. Detta gjordes för att jag som forskare skulle hinna att slutföra studien inom den

angivna tidsramen. För att underlätta förståelsen för resultatet delades svaren från respondenterna upp utifrån de 11 olika frågorna som frågeformuläret bestod av. Varje fråga samt svar dokumenterades i ett Word dokument för att illustrera respondenternas resultat. Utifrån resultatet från respondenterna delades textens resultat in i tre färger som symboliserade och behandlade studiens frågeställningar. Respondenternas svar formade mönster som synliggjorde en helhet där resultatet struktureras upp och sågs i relation till frågeställningarna, de två teoretiska modellerna samt de teoretiska begreppen.

Metoden för genomförandet skapade en struktur som förtydligade resultatets möjligheter till utformandet av en analys. Studiens arbetsstruktur stämmer överens med Fejes och Thornbergs (2009) samt Hultåkers och Trusts (1994) strukturer för att skapa en sanningsenlig kvalitativ studie. Utifrån indelningen påbörjades sedan en bearbetning av resultatet där frågeställningarna hanterades och utgjorde det slutgiltiga resultatet från de berörda respondenterna. Resultatet skrevs sedan ner i resultatdelen av studien och bestod av löpande text med tillhörande citat som var uppdelade utifrån de tre frågeställningarna. Citaten från respondenterna finns presenterade i alla delar av resultatet. Detta har gjorts för att konkretisera ett sanningsenligt perspektiv där respondenternas skriftliga åsikter påvisas för att skapa en sanningsenlig bild av resultatet för studien. Med utgångspunkter från resultatet analyserades respondenternas svar utifrån frågeställningarna mot studiens teoretiska perspektiv. Studiens process att hantera resultat och skriva analys var med detta tillvägagångssätt väl överens Kristianstad Högskolas studieanvisningar ³ för att skapa ett forskningsbaserat examensarbete.

Etiska aspekter

Under en studies uppbyggnad och arbetsprocess behöver forskaren ha ett etiskt korrekt förhållningsåtagande gentemot deltagarna i undersökningen. Utifrån vetenskapsrådets codex (2011) beskriver forskarens skyldighet att med hänsyn, respekt samt anspråkslöshet hantera och använda den information som delges i en studie (Holme & Solvang, 1997). Studien har utgått ifrån Brymans (2008) samt Vetenskapsrådets (2011) codex för forskningsetik rörande frivillighet, integritet, konfidentialitet, anonymitet och tillförlitlighet. Principerna som kommer att förtydligas i etiska aspekter av studien är konfidentialitetskravet, informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet.

Konfidentialitetskravet

Uppgifter och handlingar som berör de delaktiga i undersökningen ska behandlas med konfidentialitet (Bryman, 2008). För att anonymisera studien utifrån Brymans (2008) konfidentialitetskrav valdes att inte uppge namn eller kommuntillhörighet på den skola som medverkade. Genom en sådan anonymisering togs det hänsyn till enskilda personer, gruppen som deltog samt skolan och dess rektorsområde. Anonymisering genomfördes på ett konfidentiellt tillvägagångssätt vilket stämmer väl överens med Fejes och Thornberg (2009) samt Vetenskapsrådets (2011) anvisningar kring konfidentialitetskrav för en forskningsbaserad studie.

Informationskravet

Forskaren ska informera respondenterna om syftet med undersökningen, förklara att deras deltagande är frivilligt och att de kan välja att avsluta undersökningen om de så önskar (Bryman, 2008). Enligt Hultåker och Trust (1994) ska forskaren förtydliga för deltagarna att insamlat material, dess bearbetningar och analyser kommer att behandlas konfidentiellt. Inför studiens uppstart informerades deltagarna muntligt om de forskningsetiska principerna samt att de fick

³ <https://hkr.instructure.com/>

skriva under ett missivbrev som förtydligade etiken och dess juridiska skyldigheter för studien (bilaga 1).

Samtyckeskravet

Respondenterna i undersökningen har själva rätt att bestämma över sin medverkan (Bryman, 2008). De medverkande respondenterna i studien följde Brymans (2008) samt Vetenskapsrådets (2011) codex för individens rätt till att själv välja att delta. Utifrån studien skapades möjligheter för respondenterna till att medverka eller avstå från skriftligt fylla i frågeformuläret.

Nyttjandekravet

Uppgifterna som samlas in i undersökningar får enbart användas för forskningsändamålet och inte för nyttjande av forskarens eget bruk (Bryman, 2008). Respondenterna i studien informerades om vetenskapsrådets (2011) principer som förtydligade att när studien är avslutad kommer den insamlade empirin det vill säga frågeformuläret att makuleras.

Tillförlitlighet

Bryman (2008) beskriver att forskning behöver ha trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka forskningens äkthet. Vidare skildrar Bryman (2008) att forskaren ska säkerhetsställa att det finns en tillgänglig och fullständig redogörelse av alla faser i forskningsprocessen. Studien har en tydlig metodbeskrivning som avser att stärka tillförlitligheten då läsaren kan ta del av hela forskningsprocessen i studien under metoddelen.

Syftet med studien är att frågeställningarna ska konkretisera elevers möjligheter till delaktighet i arbetet med att producera skolbloggar. Studien främjar förståelse för möjligheter som inkluderar eller exkluderar elevers delaktighet i produktion av skolbloggar. Skapandet av en tillförlitlig studie som lyfte fram respondenternas tankar och åsikter var därför av stor vikt.

Svaren från respondenterna ska enligt Bryman (2008) behandlas med trovärdighet och ge en sanningsenlig överförbarhet i resultatet. Trovärdighet och dess överförande till resultatet förstärktes då flertalet av respondenternas citat från frågeformulären överfördes till resultatdelen. Urvalet av citat som delgavs i studien bestod av sammanjämkning från citat som flertalet av respondenterna skrev likande kring eller av citat som konkretiserade en respondents enskilda ståndpunkt. Citaten från respondenterna var sedan grunden för uppbyggnaden av resultatredovisningen. Resultatredovisningen bestod av citat från respondenterna med kortare förklarande text som förtydligade respondenternas svar gentemot frågeställningarna. Citaten och dess tillhörande resultattext sammanfogades sedan med Harts (1992) delaktighetsstege och skapade ett resultat som visade respondenternas uppfattningar om elevers delaktighet i skolbloggar.

Resultat

Resultatet konkretiserar respondenternas svar och bildar det slutgiltiga resultatet. För att resultatet ska bli sanningsenligt innehåller det flertalet citat som förtydligar tankarna hos respondenterna. Resultatet är indelat utifrån studiens tre frågeställningar och skapar en viktig funktion för att sedan analyseras i nästkommande analysavsnitt.

Under del ett besvarar resultatet frågeställningen kring bloggens syfte som innehåller en sammanskriven text med flertalet citat som är insatta i texten. Del två och tre redovisar resultatets två andra frågeställningar kring personalens etiska uppfattningar och elevernas förutsättningar till delaktighet utifrån Harts (1992) delaktighetsstege. Resultatet från del två och tre börjar med respondentcitat som har liknande innebörd som de olika stegen i Harts (1992) delaktighetsstege. På detta tillvägagångssätt konkretiserar respondentcitatens resultaten och synliggör vart personalen befinner sig på delaktighetsstegen. Konkretiseringen av citaten ger läsaren av studien en bild av personalens möjligheter till att inkludera eleverna i delaktighet kring skolbloggen beroende på var respondenten befinner sig på Harts (1992) delaktighetsstege. Delaktighetsstegens kortfattade förklaringar av de olika delaktighetsstegen från teoriavsnittet kommer att förtydligas inför del två. Efter varje frågeställnings tillhörande resultat görs en kortare sammanfattning som har som syfte att skapa en röd tråd för studiens resultat från respondenterna.

Skolbloggens syfte

Skolbloggen sker dagligen och är offentlig för fyra av arbetslagen, resterande två arbetslag använder sig av låsta bloggar med lösenord. Fyra av sex arbetslag publicerar bilder i bloggarna som kan identifiera elever medan övriga två har bilder på görandet där enbart händer medverkar. Skolbloggen ska enligt alla respondenter vara tillgänglig för att nå ut med information till vårdnadshavare, elever och berörda lärare samt främja en positiv inställning till skolans verksamhet. De respondenter som beskrev att skolbloggen var offentligt initierade även att skolbloggen kan vara till gagn för släkt, vänner men även för övriga i samhället som finner intresse av hur verksamheten bedrivs för elever inom grundsärskola med inriktning ämnesområde. Resultatet belyser att alla respondenter ansåg att bloggens syfte var att informera samt skapa information och kommunikation mellan eleven och mottagaren. Respondenterna beskriver i nedanstående citat att information som skrevs på skolbloggen kunde innehålla bilder och kortare texter från aktiviteter och lektioner som skett under skoldagen.

Eleven och vårdnadshavare ska kunna prata om vad eleven har gjort under dagen.

Att utveckla elevernas kommunikationsförmåga genom att ge dem stöd att kommunicera med dem som det berör.

Syftet är även att skapa ett fönster in i grundsärskolan för att öka förståelsen för människors likheter och olikheter.

Vi vill även synliggöra vår verksamhet och bryta gamla traditioner med stängda klassrum i särskolans verksamhet.

Information och kommunikation var generella mönster i svaren där respondenterna beskrev att elevgruppen behövde en skolblogg som ett stöd för att kunna återberätta aktiviteter som skett under dagen/veckan både i hem och skola. Resultatet initierade att syftet för skolbloggen var att skapa information som främjar elevens möjlighet till kommunikation via skolbloggen. Enligt respondenterna blev skolbloggen då ett verktyg för att främja återberättande kring vad som skett

under veckan samt underlätta för en gemensam förståelse av verksamheten. Skolbloggens syfte kopplas i resultatet samman med läroplanens syfte inom området kommunikation där eleverna med stöd av skolbloggen själva fick möjligheter att redovisa inför sina klasskamrater.

Fyra av respondenterna ansåg att skolbloggens syfte förutom information och kommunikation även var att främja elevernas delaktighet i att medverka i att producera skolbloggen.

Syftet är att eleverna ska vara delaktiga i sin blogg med att fota och bestämma vilka bilder som ska vara med, göra en sammanfattning över dagen eller prata om de delar som eleverna är intresserade av.

Sammanfattningsvis synliggjorde resultatet två inriktningar kring skolbloggens syfte gällande delaktighet och medverkan för elever i skolbloggen. Den ena inriktningen visar att alla respondenterna i resultatet ansåg att skolbloggen syfte var att skapa information från skola till mottagare. Informationen främjade sedan en delaktighet för eleverna då de kunde kommunicera via skolbloggarna med hem samt med andra aktörer. Den andra inriktningen visade att fyra respondenter indikerade att skolbloggens syfte förutom kommunikation via bloggen även var att eleverna bjöds in till att bli delaktiga i utformandet av skolbloggen.

Personalens etiska uppfattningar av elevers delaktighet i skolbloggar

Resultatet i frågeställningarna två och tre har delats in mindre sekvenser utifrån de olika delaktighetsstegen där vart steg symboliserar respondenternas svar. Varje sekvens introduceras med en kortare mening som förtydligar Harts (1992) delaktighetstegs position. Efter den förklarande meningen följer citat från respondenterna som stämmer överens med Harts (1992) tankar kring vuxnas inbjudan för elever till delaktighet för de olika delaktighetsstegen. Efter citaten skrivs resterande svar från respondenterna i en kortare sekvens som har till syfte att forma en överblick över resultatet. Vid slutet av vardera frågeställning görs en kortare sammanfattning av resultatet.

Personalens uppfattningar som beskriver Harts (1992) delaktighetsteg 1 “manipulation” för delaktighet i skollogg framkommer i nedanstående citat:

Vi berättar att bloggen är till för föräldrarna så att de vet vad vi gör i skolan och att de foton vi vuxna tar på eleverna gör så att eleven kan prata om skolan hemma.

Resultatet synliggör att elevernas delaktighet till inbjudan är liten och att skolloggens budskap är att skapa information och kommunikation mellan sändare och mottagare. Respondenterna i resultatet förmedlar att eleverna enbart medverkar i skolloggen genom att de fotograferas under görandet. Fem av respondenterna beskrev att skolloggen produceras utifrån skolschemat och beskriver enbart lektionsplaneringarnas tillvägagångssätt. Personalen som skriver skolloggen tolkar inte elevernas tankar och idéer. Däremot belyser respondenterna att de uppmuntrar eleverna till att kommunicera via skolloggen med vårdnadshavare.

Personalens uppfattningar som beskriver Harts (1992) delaktighetsteg 2 “Elever som dekoration i loggens utformning” för delaktighet i skollogg uttrycks på följande sätt;

Tolkar ibland bilderna som exempelvis att det ser ut som om eleven eller hela gruppen tyckte aktiviteten var rolig.

Vi pratar och frågar alltid vad eleverna tyckt varit roligast under veckan men det skriver läraren inget om.

Fyra av respondenterna beskrev att all verksam personal fotograferar eleverna under skoldagen. När skoldagen var slut var det mentorn som skrev skolloggen utifrån hens relationella elevperspektiv. Elevgruppen får sedan uppleva bilder och text från skoldagen när de är i hemmet tillsammans med sina vårdnadshavare. Resultatet påvisade att under slutet av veckan konkretiserades hela veckans skollogg för eleverna. Detta gjordes för att skapa en förståelse där eleverna fick en överblick om vad som gjorts under veckan och varför. Under dessa samtal med eleverna fokuserades det på kommunikation med eleverna via skolloggen. Elevernas tankar kring veckans aktiviteter var en del av fredagens skoldag men utkomsten av elevernas tankar fördes inte vidare i produktionen av skolloggen.

Personalens uppfattningar som beskriver Harts (1992) delaktighetsteg 3 och 4 “Elever som är deltagande och informerande i skollogg framkommer i följande citat;

Vi brukar under eftermiddagen avslutande samling låta eleverna välja en aktivitet de tyckt varit roligast/bäst detta förmedlas ibland till föräldrarna via bloggen.

Jag skriver alltid bloggen men eleverna får vid en del tillfällen vara med att bestämma om vad som ska skrivas och vilka bilder som ska vara med. De dagar de är med och bestämmer känns det som om de tycker bloggen är roligare.

Vi pratar om bilderna och visar dem under dagens slut samt frågar om lov innan vi fotograferar och visar bilderna så att eleverna får chans att säga ja eller nej till just den bilden innan vi publicerar.

Fem respondenter beskrev att skolbloggen utformas utifrån vuxnas tolkningar av dagen men att den även innehåller moment av elevernas egna tankar. Resultatet synliggör att personalen vid enstaka tillfällen bjuder in eleverna till deltagande i utformandet av skolbloggen. Resultatet indikerar att när eleverna får delta i skolbloggen blir utförandet och utkomsten av skolbloggen enligt personalen mer positiv för både elever och personal.

Personalen uppfattningar som beskriver Harts (1992) delaktighetsteg 5 och 6 "Elever som är rådfrågade och informerade av aktiviteter samt deltar i vuxeninviderade beslut" för delaktighet tydliggörs i nedanstående citat;

Eleven väljer själv ut bilder och väljer sedan själv med stöd av vuxen att skriva. Det blir bra och eleven visar oftast vad de vill ska vara med och de förstår upplägget som de varit delaktiga i.

Resultatet synliggjorde att en av respondenterna såg stor vikt i att eleverna bjöds in och att de konsulterades genom hela processen i skolbloggens skapande. Inbjudan till delaktighet gjordes enligt respondenten för att eleverna skulle förstå och agera i saker som skrevs om dem. Vuxna ansvarade enligt respondenten mestadels för foton på eleverna men eleverna tillfrågades alltid om de ville medverka på bilden eller om den skulle raderas. Vid veckans slut fick eleverna med stöd av en vuxen sitta och välja bilder från veckan som gått och sedan delta i utformandet av skolbloggen.

Personaluppfattningar som beskriver Harts (1992) delaktighetsteg 7 och 8 "Ungas initiativ och ungas styrning i bloggans utformning för delaktighet." formuleras i följande citat;

Elever fotar och ansvar för varsin dag i veckan och berättar sedan till bilderna om vad som skett och vad de har tyckt både varit bra och mindre bra. Detta skrivs ner och syns sedan i bloggen.

En av respondenterna beskrev att eleverna bjöds in för ett deltagande under hela processen under skolbloggens skapande. Resultatet från respondenten initierade att eleverna var delaktiga i all fotografering där de själva fick fotografera dagen med stöd och uppmuntran från vuxna. Eleven som fotograferat fick sedan delta i att berätta vad den vuxne skulle skriva i skolbloggen. Om eleven saknade verbal förmåga användes tecken, bildstöd samt stöd av sina kamrater för att främja elevens uppfattning av skoldagen i skolbloggen. Resultatet antydde att eleverna i stor omfattning hade ett ansvar som deltagare i skolbloggens process. Elevernas ansvar, tankar och idéer var grunden för skolbloggen där eleverna tog stöd av varandra för att skapa och producera skolbloggen. Detta skapade enligt respondenten att eleverna tog ansvar, och ville vara delaktiga i skolbloggen. Skolbloggen var elevernas kanal för att beskriva deras uppfattning av sin skolverksamhet.

Sammantaget visar resultatet två ställningstagande av de vuxnas etiska uppfattningar av elevers delaktighet i skolbloggar. Den ena uppfattningen belyser att majoriteten av respondenterna bjuder in elever samt uppmuntrar dem till delaktighet för kommunikation via den

färdigproducerade skolbloggen. Den andra uppfattningen synliggjorde att respondenterna befann sig inom hela Hart (1992) delaktighetsstege kring etik och moral för främjandet av delaktighet för eleverna. Beroende på respondenterna förståelse för skolbloggens funktion samt till sitt eget etiska ställningstagande bjöds elever in till de olika delaktighetsstegen. De respondenter som initierade till de högre stegen (5–8) lyfte fram fördelar när vuxna tog etiskt ansvar för elevers inbjudan till att bli medförfattare till skolbloggen.

Förutsättningar som ges till elever för att delta i utformandet av skolbloggen

Förutsättningar som ges till elever för delaktighet i utformning till skolbloggen utifrån Harts (1992) delaktighetssteg 1 “manipulation” ges exempel på nedan;

Som jag tolkar det förstår inte eleverna varför vi har bloggen och vad deras medverkan kan göra för nytta.

Vi fotar allt och skriver allt eleven har ingen möjlighet till att delta och det är ju deras föräldrar som bestämmer om de får vara med i bloggen eller inte.

Tre av respondenterna ansåg att eleverna medverkade på bilder utan att de gavs förutsättningar till sitt medgivande. De tre respondenterna initierade att vårdnadshavare skrivit på blankett för elevernas medverkan i exponering av skolbloggen. Genom vårdnadshavares underskrift för elevers eventuella medverkan ansåg respondenterna att eleverna inte hade mandat för att ge sitt eget medgivande.

Förutsättningar som ges till elever för delaktighet i utformning till skolbloggen utifrån Harts (1992) delaktighetssteg 2 “dekoration” tog sig följande uttryck;

Föräldrar bekräftar att de tycker att bilderna vi vuxna tar är så fina och att de tittar på dem och läser vad vi gjort under skoldagen hemma innan barnet kommer hem från fritids.

En respondent beskrev att arbetslagets förutsättningar för att elever ska kunna delta i skolbloggen var liten då vuxna förfogade makten över blogginläggen. Respondenten och dess arbetslag såg elever som en dekoration där elever medverkade på bilder som de vuxna fotograferat. Resultatet visar att kommunikation via respondentens arbetslag skollogg förekom utifrån ett vuxen-vuxen perspektiv.

Förutsättningar som ges till elever för delaktighet i utformning till skolbloggen utifrån Harts (1992) delaktighetssteg 3 och 4 “deltagande och informerande inbjudan” åskådliggörs i nedanstående citat;

Vuxna bestämmer men gör en avvägning om vad som är ok att publicera samt om det är relevant att publicera, visar eleven skepsis så avbryter vi det.

Vi fotar det mesta men ibland får eleven trycka på knappen för att ta fotot.

Ibland får eleverna välja vad de vill ta kort på och de pekar på vad de vill ska fotograferas.

Sex av respondenterna ansåg att vid flertalet tillfällen per vecka fanns det förutsättningar för eleverna till deltagande för skapande av skolbloggen. Förutsättningarna som synliggjordes i resultatet var att eleverna i viss mån kunde bestämma om de ville delta eller inte vid fotografering. Eleverna fick även själva möjlighet att på olika tillvägagångssätt ansvara för delar av fotograferingen som producerades på skolbloggen. Resultatet visar att det var personalen som stod för majoriteten av etiska bedömningar rörande skolbloggen men att eleverna blev inbjudna till en viss delaktighet rörande etiska frågor.

Förutsättningar som ges till elever för delaktighet i utformning till skolbloggen utifrån Harts (1992) delaktighetssteg 5 och 6 “konsulterande och vuxnas initiativ” framkommer nedan;

Jag vill att de ska vara delaktiga i hela bloggens process från att fota, välja foton och berätta. Men jag vet inte om alla mina elever förstår varför vi har bloggen och vad just de kan vara med att påverka.

Det är oerhört olika för eleverna några förstår och är delaktiga allt från att fota till att beskriva vad som ska vara med medans andra är likgiltiga.

Fem av respondenterna ansåg att eleverna gavs förutsättningar för att kunna bli delaktiga i att påverka och utveckla skolbloggen. Exempel på tillvägagångssätt var att eleverna tog foton, valde foton, återberättade dagen samt att de vuxna tog elevernas delaktighet på allvar och visade respekt för det som eleverna bidrog med i produktionen av skolbloggen. Resultatet förtydligade även att möjligheter till delaktighet gavs till eleverna men att det enligt respondenterna var svårt att förstå om eleverna hade förmågan att uppfatta delaktighetens inbjudan. Respondenterna initierade att svårigheterna för att konkretisera delaktigheten till eleverna var en följd av den stora variation av elevers vuxenstöd som fanns i grupperna.

Förutsättningar som ges till elever för delaktighet i utformning till skolbloggen utifrån Harts (1992) delaktighetssteg 7 och 8 "Ungas initierade beslut och rätt till medstyrande" ges exempel på i följande citat;

Eleverna får vara med att bestämma när det ska fotograferas och vad som skall fotograferas. Vi stöttar dem med att ta med Ipad och uppmuntra dem att fota när de glömmet. De elever som inte har motoriken är vi en förlängd arm till och där finns det även bildstöd för val.

När vi pratar om bloggen händer det att eleverna kommer med idéer som förverkligas. Bloggen ändrades från information till att eleverna fick ta ansvar och det är utifrån deras bilder som de tillsammans säger vad en vuxen ska skriva i bloggen. Elevernas tankar blir bloggen och information som föräldrar behöver veta syns efter elevernas bilder.

En respondent ansåg att eleverna i hans verksamhet hade förutsättningar till att bli medskapande i delaktighet med skolbloggen. Resultatet synliggjorde att elevernas värderingar och tankar togs på allvar och visualiserades i skolbloggen. Eleverna tillhandahölls visuellt stöd vid val så att de oavsett kommunikationsmöjlighet fick möjlighet till att vara delaktiga. Eleverna fick enligt respondenten stöd av vuxna att skapa bloggen men betonade att det var eleverna som var med och tog beslut om skolbloggens utformande och innehåll.

Sammanfattningsvis antyder resultatet kring förutsättningar som ges till elever för att delta i utformandet av skolbloggen bero på maktobalans mellan vuxen-barn. Beroende på hur respondenternas ställningstagande var till sin egen makt skapades olika möjligheter för eleverna att bli delaktiga i produktion och utförande av skolbloggen.

Teoretisk analys

I den teoretiska analysen kommer respondenternas svar att analyseras med stöd av litteratur som såväl tidigare forskning inom de teoretiska begreppen delaktighet, etik och makt. Vid vardera analys av de tre frågeställningarna finns det en kortare introduktion som har till syfte att konkretisera förståelsen för analysens olika delar i studien. Efter varje frågeställning och dess tillhörande analys görs en kortare sammanfattning av analysen för att skapa en återblick av vad som analyserats. En introduktion och en sammanfattning skapar en överblick och förståelse för studien och dess tillhörande analys.

Analys av skolbloggens syfte

Analysen tydliggör skolbloggens syfte utifrån delaktighetens teoretiska perspektiv där Hart (1992, 2008) och Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012, 2015) delaktighetsmodeller analyseras med och mot respondenternas resultat. Vidare i analysen kommer resultatet samt delaktighetsmodellerna utvärderas och betraktas utifrån den tidigare forskning som presenterats under avsnitt teoretiska begrepp. Respondenternas resultat av skolbloggens syfte analyseras utifrån två tillvägagångssätt. De två tillvägagångssätten beskrivs som den första och den andra analysen. Beskrivningen av de två olika analyserna av respondenternas svar görs för att förstå att resultatet kan analyseras på olika tillvägagångssätt.

Den första analysen av resultatet visar att majoriteten av respondenterna inte haft som avsikt att bjuda in elever till delaktighet vid skapandeprocessen av skollogg. Vid en sådan analys befinner sig respondenterna på Harts (1992) lägsta delaktighetssteg där elever manipuleras och inte företräder sina egna intressen. Skolbloggens syfte blev då enligt respondenterna att producera information mellan respondenter-vårdnadshavare samt andra vuxna mottagare. Analys av resultatet på detta tillvägagångssätt antyder att delaktighetens villkor utifrån Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012, 2015) blir liten eftersom delaktighetsaspekterna inte blir tillgängliga för eleverna i verksamheten. Eleverna ges inte möjlighet till att bidra eller bestämma över sitt deltagande vilket författarna anser är bidragande faktorer för exkludering av den formella tillhörigheten då vuxna inte förstår elevernas vikt av närvaro och delaktighet i en aktivitet. De respondenter som ansåg att bloggens syfte skulle inkludera elever i skolloggsprocessen har enligt Hart (1992, 2008) å andra sidan förstått vikten av att elever ska vara delaktiga i det som påverkar och intresserar dem. Personalen i resultatet som ansåg att syftet var att eleverna skulle bli medproducenter gynnar enligt Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012, 2015) elevernas möjligheter till att delaktighetsaspekter uppnås och synliggörs. Resultatet visar att personalen har likande synpunkter som författarna om elever som bjudas in till en formell tillhörighet där medverkan och närvaro respekteras och resulterar till delaktighet. Resultatet med stöd av Melin (2018) påvisar att vuxna som skapar ett gemensamt etiskt förhållningssätt och syfte gynnar elevernas möjlighet till att utvecklas och inkluderas i aktiviteter där eleverna tas på allvar och blir en del av utkomsten av det som produceras.

Det andra tillvägagångssättet att analysera resultatet för skolbloggens syfte sker genom kommunikation som ett delaktighetsperspektiv. Resultatet indikerar att alla respondenter angav kommunikation som syfte för skolbloggens funktionalitet. Kommunikationsvägar som delgavs i resultatet förekom mellan personal-vårdnadshavare, vårdnadshavare-barn, elev-personal samt elev-elev. Vid en sådan analys av skolbloggen syfte konkretiseras resultatet med stöd av Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012, 2015) delaktighetsaspekter och Harts (1992, 2008) delaktighetsmodell att skolbloggens syfte främjar en kommunikativ delaktighet.

Personal, vårdnadshavare och elever använder skolbloggen som ett stöd i kommunikation genom flertalet kommunikativa arenor. Eleverna uppmuntrades och bjöds in till kommunikativ delaktighet med stöd av skolbloggen genom återberättande, reflektioner, föra diskussioner samt öva sig att redovisa vilket enligt Gren (2007) bidrar till att öka elevernas självkänsla. Skär och Tamm (2008) samt Melin (2018) ser likheter med resultatet där vuxna som tar ansvar för elevernas utveckling till delaktighet skapar elever som ges möjlighet till att ta ansvar och bidrar till elevernas utvecklande av relationskompetens. Utifrån resultatets kommunikativa syfte av skolbloggen synliggörs Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012) delaktighetsaspekter som en inflytelserik del för att stärka elevernas delaktighet. Respondenternas svar konkretiserar författarnas delaktighetsaspekter som berör och främjar elevernas engagemang, samhandling och erkännande där eleverna visar lust och intresse för kommunikation via skolbloggen.

Sammantaget kan skolbloggens syfte analyseras utifrån två analyser som har stöd i de teoretiska perspektiv som Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012, 2015) och Hart (1992, 2008) förespråkar för tillgänglighet till delaktighet. Om skolbloggens syfte är att inkludera eleverna i produktionen av skolbloggen indikerar majoriteten av respondenterna att delaktigheten för eleverna är minimal. Analyseras resultatet utifrån att respondenternas anser att skolbloggens syfte är att skapa kommunikation via flertalet kommunikativa arenor är elevernas möjlighet till delaktighet mycket stor.

Analys av personalens etiska uppfattningar för elevers delaktighet i skolbloggen

Analysen lyfter fram ett etiskt perspektiv där respondenterna synliggör Harts (1992; 2008) delaktighetsstegstankar kring etisk delaktighet i skapandet av samt kommunikation via skolbloggen. Det teoretiska begreppet etik kommer sedan utifrån, litteratur och rådande forskning analyseras mot och med resultatet. Etiskt perspektiv som kommer att vara del av analysen är respondenternas svar i frågeformuläret som berör deras individuella tankar kring medkänsla, respekt och moral för elevernas delaktighet i en skollogg.

Utifrån respondenternas etiska ställningstagande till elevernas delaktighet i skolbloggen befinner sig majoriteten av dem på de lägre stegen av Harts (1992) delaktighetssteg. Majoriteten av respondenterna befinner sig från steg ett till steg fyra på delaktighetsstegen, enbart två av respondenterna befann sig på resterande stegen fem till åtta. Resultatet kan analyseras som att skolverksamheten som studien har gjorts i saknar ett gemensamt förhållningssätt gentemot personalens etiska ställningstagande för elever kring delaktighet i skolbloggen. Innan analysen förtydligar en eventuell avsaknad av ett etiskt gemensamt förhållningssätt behöver det även förklaras att respondenterna i resultatet också synliggör ett positivt etiskt gemensamt ställningstagande. Analysen uppvisar både ett positivt samt ett negativt etiskt ställningstagande från den personal som deltagit i studien. På detta tillvägagångssätt kommer analysen att rättvist representera resultatet av verksamhetens tankar kring elevers delaktighet i samt via skolbloggar.

Majoriteten av respondenterna initierar att skolbloggen har ett kommunikativt syfte som bidrar till att stärka Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012, 2015) delaktighetsaspekter för kommunikation mellan eleven och olika arenor. Resultatet tyder på att Egedius (2010) kan få stöd av respondenternas tankar kring en etisk välvilja, moral och respekt för eleverna som i resultatet visas i kommunikativ delaktighet med stöd av den färdigproducerade skolbloggen. Utifrån de etiska kommunikativa möjligheterna via skolbloggen stämmer resultatet väl överens med Melin (2018) samt Skär och Tamms (2001) ansatser att eleverna i verksamheten får tid, stöd och tas på allvar när personalen använder skolbloggen som ett verktyg för kommunikation.

Delaktigheten som då skapas får stöd av Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012, 2015) delaktighetsaspekter som främjar en kommunikativ delaktighet till verbal och ickeverbal kommunikation via skolbloggen.

Analyseras resultatet utifrån elevernas möjligheter till etisk delaktighet i processen att skapa och producera en skollogg synliggör verksamheten en maktobalans. Maktobalans påvisar att de vuxna inte reflekterar över etiska ställningstagande utan fotograferar utan medgivande, tolkar elevernas känslor samt inte låter dem vara delaktiga i formningsprocessen av skolbloggen. Resultatet liknar Gren (2007) samt Juul och Jensens (2003) uppfattningar kring beskrivning av maktobalans som sker när vuxna inte förstår och tar sitt ansvar i att hålla sig neutral till makten. Resultatet visar att respondenterna inte ser vikten av elevernas egna ställningstagande till medverkan i skolbloggen vilket enligt Juul och Jensens (2003) skapar ointresse och brist på engagemang hos eleven. Eleverna får då utifrån Szönyi och Söderqvist Dunkers (2012; 2015) samt Melin (2018) inte mandat att föra sin egen talan vilket även kan resultera till en negativ utveckling för elevens självkänsla.

De två respondenter som befann sig på de övre av Harts (1992) delaktighetsstege visar att de tillsammans med elevgruppen skapat gemensamma förutsättningar för ett etiskt perspektiv kring skapande av skollogg. Resultatet antyder att vuxna och eleverna tillsammans har skapat etiska gemensamma värderingar som gynnar elever samt personal. Jenner (2001) och Melin (2018) indikerar att när vuxna avsätter tid för att skapa strukturer som synliggör elevs delaktighet främjas normer som stärker elevernas självkänsla och behörighet i att ta plats och höras i verksamheten som den berör.

Sammanfattningsvis lyfter analysen av resultatet fram Harts (1992;2008) ansatser till att visualisera elevs möjligheter till delaktighet i en aktivitet. Genom skolloggarnas kommunikativa syfte beskrev resultatet en verksamhet med ett gemensamt etiskt förhållningssätt som förde fram elevernas kommunikativa möjlighet till delaktighet. Analysen som visar respondenternas etiska ställningstagande till elevernas delaktighet i utförande och producering av skolbloggen synliggör en verksamhet som befinner sig inom hela Harts (1992) delaktighetsstege. Beroende på respondenternas förståelse för skolloggens funktion samt till sitt eget etiska ställningstagande bjöds eleverna in till de olika delaktighetsstegen. Respondenter som bjöd in elever till delaktighet påvisade även vikten av att inkludera dem i Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delaktighetmodell. Delaktighetsmodellen positiva effekter synliggjordes då eleverna gav respondenterna positiv respons av sin egen medverkan. Elevernas möjlighet till tillgänglighet, samhandling och engagemang bidrog till att skolbloggen uppfattades som lustfylld av både elever och personal.

Analys av elevs förutsättningar för att delta i produktion av skollogg

Analysen förtydligar elevernas faktiska delaktighetsmöjligheter i att producera en skollogg. Resultatet som analyseras visar hur och när eleverna blir inbjudna till delaktighet i skapande och producering av skolbloggen utifrån Harts (1992) delaktighetsstege samt Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delaktighetsaspekter. Delaktighetsprocesserna som uppstår i analysen kommer sedan att ta stöd av litteratur och rådande forskning.

Resultatet av den tredje frågeställningens analys belyser faktiska förutsättningar som ges till elever för att bli medproducenter i skolloggar. Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) beskriver att individer med utvecklingsstörning har ett extra stort behov av att förstå och inkluderas där delaktighetens sex aspekter hör samman och påverkar varandra. Resultatet synliggör att deltagarna befinner sig inom alla Harts (1992) delaktighetssteg där respondenterna

kan konkretisera hur eleverna ges eller fråntas inbjudan till former av delaktighet för skolbloggsproducing.

Oavsett var respondenterna befann sig inom Harts (1992) delaktighetsstege eller Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delaktighetsaspekter synliggjordes ett mönster som antydde en problematisering av maktobalans. Maktobalans som initierades av resultatet berodde på de vuxnas ansatser att lyfta fokus från vuxna till elever. Resultatet visar liknande tendenser som Melin (2018) samt Skär och Tamm (2001) tendenser till att det är de vuxnas förståelsefaktor för sin makt som avgör elevernas inbjudan till delaktighet.

Resultatet som visar respondenter som tolkas befinna sig på de högre stegen i Harts (1992) delaktighetsstege kunde problematisera vuxnas makt gentemot elever. Respondenterna ansåg att det fanns svårigheter att förstå elevernas kommunikation, tankar och idéer då eleverna hade ett stort stödbehov från vuxna. Jenner (2001) antyder att när individer lyfter olikheter och dilemman skapas det samtal om maktobalans som kan resultera i förändring inom gruppen. Förändring som kan ske vid samtal om makt är enligt Hart (2008) samt Juul Jensen (2003) att vuxna förstår och är villiga att förändra maktobalans som finns i den aktivitet som berörs. Genom en förändring av vuxnas förståelse av makt kan de vuxna enligt Melin (2018) främja möjligheter för elevers delaktighet påbörjas och utvecklas.

De respondenter som påvisade en lägre delaktighet utifrån Harts (1992) delaktighetsstege initierade att vuxna som möter barnet i hem och skola besitter makt över skolbloggens olika produceringskedan. Eleverna inkluderades inte av vuxna till delaktighet utan blev deltagare i en skollogg som skapades och producerades av vuxna. Detta kan enligt Egedius (2010) samt Gren (2007) generera till ett maktutövande som sänker elevernas självkänsla och vilja till att medverka i samt kommunicera om skolbloggen.

Sammanfattningsvis påvisar analysen att det inom sarskolan med inriktning ämnesområde befinner sig många elever med ett stort vuxenstöd. Vid aktiviteter som skapandet och producing av en skollogg ser elevers möjlighet till delaktighet olika ut. Respondenternas förståelse för maktobalans uppfattades och analyserades beroende på vart de befann sig inom Harts (1992) delaktighetsstege. Olikheterna skildrades även respondenternas förståelse för vikten av Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delaktighetsaspekter. Respondenter som förstod och skapade möjligheter för att synliggöra delaktighetsaspekter skildrade elever som var mer delaktiga och hade mindre maktobalans mellan vuxen-elev. Resultatet antyder att det är de vuxna inom skolverksamheten som deltagit i studien som har makten över bloggproducingen. Utifrån respondenternas förståelse för sin påverkan av sin egen makt skapas olika möjligheter för elever att bli inbjudna till delaktighet för skolbloggsprocessen.

Diskussion

Diskussionen belyser respondenternas resultat av frågeställningar och sätts i relation till debattartiklar, litteratur, lagar, rapporter och tidigare forskning. Under diskussionsavsnittet av studien delas diskussionen in i mindre delar. Delarna består av resultatdiskussion, metoddiskussion med slutsatser samt relevans för yrket och vidare forskning.

Resultatdiskussion

Resultatdiskussionen syftar till att belysa och diskutera resultatet av elevernas möjligheter till delaktighet i den skollogg som de medverkar i. Frågeställningarna skrivs i punktform, för att läsarens ska få en återblick av dessa. Efter frågeställningarna diskuteras respondenternas resultat med stöd av litteratur, lagar, rapporter och tidigare forskning i ett sammanhållet avsnitt. I slutet av diskussionen presenteras slutsatser i en sammanfattning som skapar en återblick av det resultat som respondenterna genom sin medverkan har synliggjort i studien. Efter avsnittet som består av slutsatser beskrivs mina egna reflektioner kring studiens relevans för yrket som speciallärare med inriktning utvecklingsstörning samt eventuell vidare forskning inom området.

- Vad är skolloggens syfte?
- Vilka etiska uppfattningar synliggör personal till elevers delaktighet i skapandet av skolloggar?
- Vilka förutsättningar för delaktighet ges till elever för skapande och producering av skolloggar?

Resultatet visar att grundsärskolan som deltog i studien ser liknande fördelar som Hejskov-Elven och Bier (2012) och Jönsson (2008) samt rapport från Skolverket (2015). Fördelarna som tydliggörs är att webbaserade hjälpmedel som skolloggar skapar en snabb informationsväg mellan hem och skola. Skolloggens huvudsakliga syfte är enligt respondenterna att förmedla information mellan skola och vårdnadshavare. Syftet för skolloggen varierade beroende på om respondenterna ansåg att eleverna skulle kommunicera via den färdigproducerade skolloggen eller om de skulle delta i att skapa och producera den informerande skolloggen. Respondenternas svar indikerar att det saknas ett gemensamt förhållningssätt för skolloggens syfte i verksamheten där studien utfördes. En eventuell avsaknad av det gemensamma syftet visar att eleverna inom skolan fick varierande möjligheter till delaktighet för att medverka i skolloggarna. Resultatet har likheter med rapporter från Skolverket (2009a; 2011b) samt McClimens & Hallam (2009) antydning om att det saknas forskning, lagar och riktlinjer för hur information och kommunikation via skolloggar bör se ut för elever inom grundsärskolan. Det kan tolkas att studiens resultat, teori samt forskning visade likande dilemman som jag och mina kurskollegor diskuterat under vår gemensamma studietid. Utifrån diskussioner på Kristianstad Högskola upplevde vi att skolloggarnas strukturer och riktlinjer var bristfälliga och kunde skapa maktobalans gentemot eleverna. Genom studien och resultat skapades en större forskningsbaserad kunskap som inte bara antyder utan även bekräftar att skolloggar och dess användning inom grundsärskolan behöver tydligare riktlinjer och gemensamma förutsättningar för främjandet av elevers delaktighet till att bli medproducenter.

Utifrån GDPR:s förordningar (Datainspektionen, 2018)⁴ gjordes förändringar i skollagen (SFS 2010:800; SFS 2010:11354) som läraren ska förhålla sig till när det gäller medverkan för elevens deltagande och publicering av personuppgifter. Lagarna tillåter vårdnadshavare att ta makt över barnets medverkan inom verksamhetens skollogg. Resultat visar respondenternas

⁴ <https://www.datainspektionen.se>

uppfattningar om de nya lagarna i frågeformuläret som hanterar syftet med skolblogg. Syftet varierar beroende på hur respondenterna har tolkat skollagen (SFS 2010:800; SFS 2010:11354) och satt den i relation till etisk delaktighet utifrån Skolverkets (2011a; 2016) och Utrikesdepartementet (2006) publikationer. Vidare reflektioner från resultat, litteratur och forskning är att skolbloggar är ett relativt nytt tillvägagångssätt för att skapa information och kommunikationsmöjligheter mellan olika instanser som hem och skola. När en verksamhet börjar använda sig av nya informationskanaler är det då av vikt att skapa gemensamma syften för skolblogg som inte bara relaterar till skollagen utan även inkluderar etiska aspekter.

Resultatet, Juul och Jensen (2003) samt Kylan (1981) visar att elever med en utvecklingsstörning har ett stort stödbehov där vuxna behöver tolka och stötta eleven i kommunikation och förståelse av aktiviteter. Resultatet av personalens etiska uppfattningar för elevers delaktighet i skapandet av skolbloggen indikerar att det fanns flertalet etiska värderingar som påverkade elevernas möjligheter till delaktighet i skolloggarna. Resultatet av respondenternas svar från frågeformuläret kring skolloggens syfte kan tolkas på två tillvägagångssätt. Den första tolkningen av respondenternas svar antyder att skolbloggen är ett kommunikativt redskap där vuxna inkluderar eleverna i delaktighet via skolbloggen. Kommunikation sker enligt respondenterna via skolbloggen och initierar elevernas delaktighet att kommunicera om skolan, analysera verksamheten med och för kompisar samt återberätta skoldagen för vårdnadshavare. Utifrån en kommunikativ tolkning stämmer Quinns (2011) forskning väl överens med skolbloggen som i den första tolkningen blir ett dokumentationsverktyg som främjar och utvecklar delaktighet vid kommunikation.

Quinns (2011) forskning synliggör även den andra tolkningen av respondenternas svar som visar att vuxna behöver visa respekt för elevens integritet och vilja till att delta i en skollogg. Resultatet visar att majoriteten av respondenterna ansåg att skolbloggen var av informerande karaktär där eleverna enbart medverkade på skolbloggen utan att personal gjorde etiska överväganden. Barnet behöver enligt Quinn (2011) förstå relationen till sin medverkan i en skollogg och ges förutsättningar till att vilja bli delaktig. Vidare reflektioner av resultatet visar att Quinns (2011) ställningstagande stämmer väl överens med de två olika delaktighetsinriktningarna som de vuxna i resultatet förmedlar. Respondenterna visar genom resultatet att skolbloggen främjar kommunikationens delaktighet för eleverna men även att personalen saknar gemensamma etiska övervägande kring elevernas delaktighet i att vilja medverka på skolbloggen.

Dilemman som synliggörs i forskning och resultat påvisar att elever som har svårigheter i sin kommunikation ibland inte ges tillräckliga möjligheter att bli tillfrågade om sin medverkan. Majoriteten av respondenterna visade liknande etiska dilemman som den rådande forskningen där Lindgren och Sparrman (2003) samt Fendlers (2001) påvisar att negativa effekter av dokumentation för elever med utvecklingsstörning kan leda till maktobalans. I resultatet konkretiserades det att de respondenter som hade ett liknande etiskt förhållningssätt skapade fler möjligheter för eleverna att förstå samt ta konsekvenserna av sin delaktighet i skolbloggen. Hemmingsson, Borell och Gustafssons (2003) antyder likheter med resultatet där skolbloggen lyfts fram som ett gemensamt projekt tog vuxna elevernas tankar och idéer på allvar och skapade möjligheter för delaktighet till sina elever. Studiens resultat stämmer överens med författarnas indikationer om vad ett arbetslag behöver för förutsättningar föra att påbörja en förändringsprocess som främjar etik, inkludering och delaktighet. Vidare reflektioner av forskning, resultat och analys är att skolbloggar och dess etiska dilemman behöver lyftas fram och diskuteras i de verksamheter som bedriver dem. Organisatoriska ledare behöver vara lika inkluderade i skolbloggars uppbyggnad och förändringsarbete som i andra delar av

grundsärskolans verksamhet. Personliga lärarerfarenheter påvisar att organisatoriska ledare till en stor del saknar inblick i och förståelse av skolbloggarnas etiska dilemman. Avsaknaden av förståelse och inblick gör att skolbloggens etiska dilemman inte prioriteras vilket kan leda till en stor variation om av tolkningar hos den verksamma personalen. Variationen som uppstår påverkar sedan grundsärskolans elevers förutsättningar till att inkluderas eller exkluderas i delaktighet till skollogg.

Förutsättningar för elevers medverkande till delaktighet av skolloggar antyds bero på hur respondenterna förhöll sig till elevernas stödbehov. Koster (2009) och Östlund (2012) påvisar att elever inom sarskolan med inriktning ämnesområde är i ett stort behov av vuxenstöd och ges relativt få förutsättningar till att på egen hand erövra delaktighet. Resultat liknar Kosters (2009) och Östlunds (2012) antaganden till att elever inom sarskolan med inriktning ämnesområde har stora behov av vuxenstöd som kan resultera till negativ makt för eleven. I resultatet synliggjordes två olika maktobalanser utifrån elevers förutsättningar för att delta i produktion av skollogg. Maktobalansen beror på respondenternas ansatser att lyfta fokus från vuxna till elever.

Den första maktobalansen visade respondenter som initierade att vuxna med stöd av skollag (SFS 2010:11354) tog ansvar för skolloggens producering och därmed synliggjorde ett vuxen-vuxen maktobalans. Maktobalansen kan tolkas som att elevernas delaktighet vid skapande och utformande är låg och styrs av vuxenmakt. Vuxenmakt som respondenterna i resultatet beskriver kan enligt Morris (2001) beskrivas som indikationer för en delaktighetsexkludering.

Den andra maktobalansen som synliggjordes i resultatet var att flera av respondenterna ansåg att det fanns svårigheter att förstå elevernas kommunikation, tankar och idéer kring delaktighet i skolloggens producering. Respondenterna konkretiserade svårigheter där elever var i behov av vuxenstöd samt att respondenterna inte alltid förstod elevernas kommunikationsvägar. Utifrån sin förståelse av maktobalans tydliggör respondenterna enligt, Candy och Kroeger (2006) samt Svenning (2017), att de påbörjat en förändringsprocess för att skapa förutsättningar att öka elevers delaktighet. Genom att respondenterna ifrågasatte sitt eget seende, tänkande och handlande skapar de enligt Eriksson (2008) möjligheter för eleverna att medverka och känna delaktighet till exempelvis publicering av skollogg. Utifrån mina erfarenheter och studiens resultat visar det att vuxnas makt gentemot eleverna är ett dilemma i sarskolan verksamhet. Sarskolan elever med inriktning ämnesområden kan påstås vara utsatta och exkluderade vid moment som skapande av skolloggar. Studien konkretiserar att skolloggen som virtuellt verktyg visar en vuxen-elevmaktobalans i sarskolan verksamhet där elever inom verksamheten exkluderas. Vidare reflektioner kan tolkas som att vuxna inom grundsärskolan behöver föra fler och mer organiserade samtal kring maktobalans, etik och moral för att främja elevernas delaktighet. Gemensamma etiska samtal i arbetslagen kan då vara av stor vikt för att lyfta de vuxnas ansvar, förståelse och vilja till att bjuda in elever med stort vuxenstöd till delaktighet och förståelse för skolloggarnas framtida utveckling. Skolloggar som främjar delaktighet kan skapa goda förutsättningar för grundsärskolans elever att vidareutveckla egna loggar och därmed inkluderas i det webbaserade samhälle som dagens normalbegåvade ungdomar använder som kommunikationsväg och socialt forum. Skolloggarnas syfte blir då inte enbart att visa grundsärskolans skolverksamhet utan även att skapa möjligheter för elever att bli en del av det webbaserade samhälle som dagens barn och ungdomar befinner sig i.

Metod och Teorivaldiskussion

Under detta avsnitt diskuteras studiens metodologiska ansatser, genomförande och bearbetning. Metoden i studien problematiseras och diskuteras med och mot den relevanta litteratur som använts under metodkapitlet. Avsnittet kommer även att reflektera kring valda teoretiska perspektiv och forskningens relevans för studiens genomförande.

Metod och tillvägagångssätt visade liknande kvalitativa ansatser som Hultåker och Trust (1994) samt Fejes och Thornberg (2009) anser bör ingå i en kvalitativ forskningsbaserad studie. Studien genomsyras av Harts (1992) delaktighetsstege som var grunden för undersökningen till den metodologiska ansatsen för metoden. Utifrån Harts (1992) metodologiska ansats påbörjades uppbyggnaden av det kvalitativa frågeformuläret (bilaga 2). Tolkningen av Harts (1992) delaktighetsstege som underlag till det kvalitativa frågeformuläret blev i uppbyggnadsfasen av studien ett dilemma. Dilemmat uppkom utifrån den kritik som Hart (2008) samt Shier (2001) författade kring delaktighetsstegens relevans för nutidens samhälle. Kritiken bestod av att delaktighetsstegen många gånger används som en mätindikator där barn ses som förtryckta och behöver frigöras (Hart, 2008). Som ansvarig för studien var det min uppgift att analysera resultatet utifrån respondenternas uppfattningar om vuxnas möjlighet till att skapa delaktighet för sina elever. Frågeformuläret (bilaga 2) och metodens tillvägagångssätt att analysera resultatet konkretiserade sedan respondenternas uppfattning av elevers möjligheter till att bli delaktiga i skolbloggar. Vidare reflektioner av de metodologiska ansatserna kan vara att jag som forskare behövt mer forskningsbaserat underlag som förtydligat Harts (1992) delaktighetsstege ur ett nutida forskningsperspektiv. Genom ett bredare forskningsperspektiv kunde de metodologiska ansatserna ha skapat bättre förutsättningar för mig som forskare att utforma metod och genomförandet av studien.

Studiens tillvägagångssätt för insamlandet av resultat stämmer väl överens med Brymans (2008) samt Vetenskapsrådets (2011) codex för forskningsetik rörande frivillighet, integritet, konfidentialitet, anonymitet och tillförlitlighet. Respondenterna fick en god förståelse för studiens syfte samt att de genom missivbrevet (bilaga 1) fick möjlighet till anonymisering. Urvalsgruppen som valde att delta i studien lyfte fram en bred variation av verksamma vuxna på en grundsärskola med inriktning ämnesområde som inkluderade elevstödjare, lärare och speciallärare. Variation av respondenter i en urvalsgrupp stärker enligt Bryman (2008) och Fejes och Thornberg (2009) studiens sanningsenliga resultat då deltagare åskådliggör de gemensamma förutsättningar som en verksamhet besitter. Genomförandet och hantering av resultatet gav en trovärdig bild av verksamhetens förutsättningar för elevers möjlighet till delaktighet i skolbloggar. Svårigheter som uppstod i genomförandet synliggjorde att resultatet enbart bestod av frågeformulär som fylldes i vid ett enstaka tillfälle. Frågeformuläret blev svårtolkat då respondenternas svar uppfattades som kortfattade. Gruppintervjuer som komplement till formulären kunde skapat bättre förutsättningar för studien. Genom gruppintervjuer kunde följdfrågor skapat en bättre förståelse för respondenterna och eventuellt genererat att studien fått ett mer omfattande resultat.

Vidare att reflektera kring var svårigheter att finna teoretiska perspektiv som kunde vara till gagn för studien. Möjligheter till en bred variation av teoretiska begrepp var begränsad då mitt syfte och mina frågeställningar inte hade mycket relevant forskning att stötta sig mot. Detta kan bero på att skolbloggar är ett relativt nytt kommunikativt verktyg för skolverksamheter i Sverige. Utifrån studiens syfte och frågeställningar var det av intresse att söka efter ett teoretiskt begrepp som kunde skildra vuxnas möjligheter att bjuda in elever till delaktighet. Det var tidskrävande att hitta ett teoretiskt begrepp som kunde skildra vuxnas uppfattningar och samtidigt vara genomgående i studien. Harts (1992, 2008) tankar kring vuxnas förmågor att ge

elever delaktighet har fungerat väl för studien då det för övrigt var svårt att finna forskningsbaserat underlag med relation till studien. Harts (1992) delaktighetsstege blev med stöd av Szönyi och Söderqvist Dunkers (2015) delaktighetsaspekter grunden för teoriavsnittet. Harts (1992) filosofiska tankar om delaktighetsstegen skapade såväl underlag för teorin, och de metodologiska ansatserna i metoden, var utgångspunkt för skapandet av frågeformuläret samt var betydande för förståelsen av resultatet. Vidare kan det tolkas att de teoretiska begreppen kunde varit fler vilket kunde resulterat till mindre fokus på Harts (1992) delaktighetsstege samt skapat större variation att analysera och diskutera studiens resultat.

Sammanfattningsvis synliggör metoden att de metodologiska ansatserna kring Harts (1992) delaktighetsstege initierade ett dilemma för studien där Hart (2008) samt Shier (2001) kritiserar delaktighetsstegen användningsområden. Studiens metod var kvalitativ med ett tydligt genomförande, bred variation av respondenter, anonymitet och med fokus på ett etiskt forskningsperspektiv. Studiens metodavsnitt påvisar två komplikationer som kunde skapat andra förutsättningar för studiens utkomst. Den första komplikationen visar att tillvägagångssättet kunde innehållit gruppintervjuer med arbetslagen som förtydligat respondenternas uppfattningar och eventuellt skapat ett mer utvecklande resultat för studien. Den andra komplikationen som uppvisades var att studiens uppbyggnad och genomförande hade svårt att hitta hållbara teoretiska begrepp samt relevant forskning inom studiens syfte och frågeställningar.

Slutsatser

Sammanfattningsvis av diskussionen kring frågeställningarna kan följande slutsatser sättas i relation till analys och diskussion av resultatet. Studien har visat att det finns svårigheter för elever inom särskolan med inriktning ämnesområden att bli inkluderade och delaktiga i skolbloggen. Svårigheterna genomsyrar de tre frågeställningarna och får stöd av litteratur och forskning som berör delaktighetens komplexitet för särskolan. Det som styr skolbloggarnas syfte, personalens etiska ställningstagande och elevernas faktiska medverkan för produktion av skolbloggar är personalens individuella och gemensamma förutsättningar för att förstå relevansen i etik och makt gentemot elever.

Respondenterna indikerar att det saknas ett gemensamt förhållningssätt för den skola där studien har gjorts. Avsaknad av det gemensamma syftet visar att elever inom respondenternas skola har varierande möjligheter till delaktighet för att medverka att producera skolbloggen. Utifrån resultat och vidare forskning synliggör studien att det är av stor vikt att personal gemensamt samtalar kring etik och moral för de skolor som har skolbloggar. Eriksson (2008) beskriver att om en skola ska få möjlighet att skapa gemensamma etiska förutsättningar behöver det finnas förutsättningar till regelbundna samtal samt att lärarna är mottagliga för att ifrågasätta sitt eget seende, tänkande och handlande.

Relevans för yrket och vidare forskning

Utrikesdepartementets (2018) direktiv kring datarskyddsförordningen var till grund för den nya Skollagens (SFS 2018: 1354) restriktioner kring fotografering inom grundsärskolan. De nya lagförändringarna medförde att vårdnadshavarna fick makt att avslå eller medge elevens medverkan till fotografering via deras underskrifter. Utrikesdepartementets (2018) lagstadgar kan enligt mig ha fått stor relevans för hur skolbloggar har inkluderat eller exkluderat elever till delaktighet i bloggandet.

I denna studie har skolbloggars lagstadgar, personals maktobalans och etiska dilemman diskuterat och analyserats mot och med teoretiska begrepp, litteratur och relevant forskning.

Studiens relevans för yrket som blivande speciallärare är av stor vikt för att främja elever inom grundsärskolans möjlighet till delaktighet i det som skrivs och fotograferas om dem. Skolbloggen är ett webbaserat informationsflöde som visar elever inom särskolan med inriktning ämnesområdes skolverksamhet. Skolbloggen har utifrån min studie synliggjort att det är av vikt att elever ges möjligheter till att vilja delta samt bli inbjudna till delaktighet. En skolblogg som bjuder in elever till delaktighet visar elevernas möjligheter till att bli medproducenter. Detta kan främja elevens lust, intresse och förståelse för att följa andras samt göra egna bloggar. Skolbloggar som gör elever till medproducenter skapar förutsättningar för grundsärskolans elever att bli delaktiga i det webbaserade samhälle som dagens svenska ungdomar använder för att kommunicera med varandra.

Som blivande speciallärare med inriktning elever med utvecklingsstörning kommer delaktighet för mina kommande elever många gånger att resultera i dilemman. Inom grundsärskola med inriktning ämnesområde finns många anställda vuxna runt eleverna som kan påverka elevernas delaktighet positivt och negativt. Studien kring skolbloggar har konkretiserat vikten av vuxnas ansvar att ha ett gemensamt förhållningssätt för etik och moral rörande elevens delaktighet. Skolbloggar är vanligt förekommande inom särskolan i Sverige och bör omfatta vuxna som prioriterar elevernas vilja till deltagande och delaktighet i hela skolbloggsprocessen. Organisationsledning behöver förstå och vara delaktig i att skapa gemensamma förutsättningar för skolbloggens syfte och dess påverkan för elever inom grundsärskolan. Ledning för organisationen behöver prioritera reflekterande och analyserande samtal för att skapa gemensamma förutsättningar hos personal för skollogg. Speciallärarens uppgift kan vara att förtydliga etiska uppdrag som behöver behandlas i verksamheten för rektorn men även innefatta samtalsledarfunktioner som driver skolbloggens etiska frågor vidare ut i arbetslagen.

Förslag på vidare forskning skulle kunna vara att följa ett utvecklingsarbete i en verksamhet där ledning och personal arbetar med elevernas delaktighet utifrån aktionsforskning. Aktionsforskning syftar till att en grupp medarbetare utifrån sina reflektioner och tankar tillsammans skapar en frågeställning och sedan aktivt beforskar den. En sådan studie skulle kunna vara del i ett utvecklingsprojekt som främjar elevens delaktighet i skolbloggen där alla inkluderade är medforskare. Resultatet i en sådan studie skulle troligtvis kunna skapa en organisatorisk förändring för en verksamhet då hela personalgruppen och även eleverna blir delaktiga i forskningen.

Referenser

- Bergström, L. Lindblom, A. & Ljungblad, R. (2010). *Ni kan räkna med oss, matematik i träningskolan*. Falköpings kommun och Specialpedagogiska myndigheten, Skövde, Rolf tryckeri AB.
- Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Studentlitteratur AB, Lund.
- Candy, T. & Kroeger, J. (2006). Documentation: A hard to reach place. *Publication Early Childhood education journal, research Gates*. s.183-203
- Datainspektionen (2018). Hämtad 2019-05-01 www.datainspektionen/lagar/riklinjer
- Egidius, H. (2011). *Etik och profession: i en tid av ökande privatisering och myndighetskontroll*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Erikson, L. (2008). *Vi lämnar till skolan det käraste vi har. Om samarbete med föräldrar – en relation som utmanar*. Stockholm: Liber Distribution
- Fejes, A. & Thornberg, R. (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber.
- Fendler, L. (2001). *Educating flexible souls. The construction of subjectivity through developmentality and interaction*. Governing the child in the new millenium. New York: RoutledgeFalmer.
- Gren, J. (2009). *Etik i pedagogiskt vardagsarbete*. Johanneshov: TPB.
- General Data Protection Regulation (GDPR) 2016). *Europaparlamentets rådsförordning*. Hämtad 2019-05-01 <https://www.datainspektionen.se/lagar--regler/dataskyddsförordningen>
- Hart, R. (1992). Children's participation: From tokenism to citizenship. *Innocenti essays, United Nations Children's fund. Florence: Unicef/ICDC*. s. 7-30
- Hart, R. (2008). Stepping back from the ladder! Reflections on a Model of Participatory Work with Children. *Participation and Learning: Perspectives on Education and the Environment, Health and Sustainability UK: Springer*.
- Hejlskov, B. & Beier, H. (2012) *Utvecklingsrelaterade funktionsnedsättningar och psykisk sårbarhet*. Lund Studentlitteratur; AB.
- Holme, I.M. & Solvang, B.K. (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. (2., [rev. och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Hultåker, J., & Trust, O. (1994) *Enkätboken*. Lund, Studentlitteratur AB.
- Janson, U. (2005). *Vad är delaktighet? En diskussion av olika innebörder*. Opublicerat.

- Jenner, H. (2001) Det pedagogiska mötet – som erfarenhet och kunskapskälla. *Publicerad i: Acta Wexionensia, nr 14/2001*
- Johansson, S. (2017). Svenskarna med funktionsnedsättning och internet, Hur personer med olika funktionsnedsättningar använder internet, utgivare: Begripsam. Hämtad 2019-05-01 från <http://www.begripsam.se/wp-content/uploads/2018/02/Svenskarna-med-funktionsnedsa%CC%88tning-och-internet-2017-1.pdf>
- Juul, J. & Jensen, H. (2004). *Relationskompetens i pedagogernas värld*. Enskede: TPB.
- Jönsson, B. (2008). *Vi lär som vi lever*. (1. uppl.) Malmö: Gleerups utbildning.
- Koster, M. Nakken, H., Pijl, S, & Houten, E. (2009) Being part of the peer group: a literature study focusing on the social dimension of inclusion in. *International Journal of Inclusive Education* ISSN. Hämtad 2019-05-01 från journal homepage: <https://www.tandfonline.com/loi/tied20>
- Kronqvist-Berg, M. (2014). Social media and the public libraries: exploring information activities of library professionals and users. *Diss. Åbo: Åbo Akademis förlag*
- Kylén, G. (2012). *Helhetssyn på människan: begåvning och begåvningshandikapp*. Stockholm: Stiftelsen ALA.
- Lindgren, A., & Sparrman, A. (2003). Om att bli dokumenterad, Etiska aspekter förskolan arbete med dokumentation. *Linköpings universitet*. Hämtad från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:249512/FULLTEXT01.pdf>
- Mcclimens, A., & Gordon, F. (2009) People with intellectual disabilities as bloggers What's social capital got to do with it anyway? *Sheffield Hallam University, UK*. Hämtad 2019-06-01 från <https://journals-sagepubcom.ezproxy.hkr.se/doi/pdf/10.1177/1744629509104486>
- Melin, E. (2018). *Social delaktighets teori och praktik-om barns sociala delaktighet i förskolan verksamhet*. (doktorsavhandling, Linköpings universitet, Linköping). Hämtad från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:606868/FULLTEXT01.pdf>
- Morris, J. (2001). Social exclusion and young disabled people with high levels of support needs. *published in Critical Social Policy*.
- Hemmingsson, H. Lena, B. Gustavsson, A. (2003). Participation in School: School Assistants Creating Opportunities and Obstacles for Pupils With Disabilities. *OTJT Occupation Participation Healths*.
- Phillips, D.C. & Soltis, J.F. (2014). *Perspektiv på lärande*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Quinn, F. (2011). Preservative teachers perceptions of pedagogic documentation in early childhood teacher preparation. Published in *Journal of early childhood teacher education*.
- Shier, H. (2001). *Vägar till delaktighet: Öppningar, möjligheter och skyldigheter*

En ny modell för att öka barns delaktighet i att fatta beslut. Artikel 12.1 i FNs konvention om barnets rättigheter. Hämtas från http://www.harryshier.net/docs/shier-vagar_till_delaktighet.pdf

Skolverket (2011a). *Läroplan för särskolan*. Stockholm. Hämtat från <https://www.skolverket.se/undervisning/grundsarskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundsarskolan/laroplan-lsar11-for-grundsarskolan>

Skolverket (2011b). Kommentarmaterial till grundsärskolans kursplaner. Stockholm. Hämtat från https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfce44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf2702.pdf?k=2702

Skolverket (2013). *Kunskapsbedömning i särskolan och särvux- ett stödmaterial för samtal och verksamhetsutveckling*. Stockholm. Fritzes.

Skolverket (2015a). *Delaktighet för lärande*. Luleå. Hämtad från <http://tu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1066367/FULLTEXT01.pdf>

Skolverket (2015b). *IT-användning och IT-kompetens i skolan*. Stockholm. Hämtas från https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfce44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3667.pdf?k=3667

Skolverket (2016). *IT-användning och IT-kompetens i skolan*. Stockholm. Hämtas från https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfce44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3617.pdf?k=3617

Skolverket (2018). *Bedömning och betyg, dokumentation av och för elevers kunskapsutveckling. Effektiva former för dokumentation i enlighet med regelverk och forskning om lärande*. Stockholm. Hämtat från [hirsh_artikel_dokumentation_och_effektivitet_2018.pdf](http://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfce44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3617.pdf?k=3617)

Skollagen 2010:800. *Skollagen*. Stockholm: Utrikesdepartementet. Skollagen 2018:1354. *Skollagen*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

Skär, L. & Tam, M. (2010). My Assistant and I: Disabled children's and adolescents' roles and relationships to their assistants. *Disability & Society*. s.30-51
Volym 16, 2001 - Issue 7.s.

Specialpedagogiska skolmyndigheten. (2012). *Där man söker får man svar, delaktighet i teori och praktik för elever med funktionsnedsättning*. Härnösand: Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM).

Specialpedagogiska myndigheten. (2019) Utvecklingsstörning, intellektuell funktionsnedsättning. hämtad 2019-05-01
<https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/utvecklingsstorning>

Svennig, B. (2009). *Vad berättas om mig? Barns rättigheter och möjligheter till inflytande i förskolans dokumentation*. Studentlitteratur AB, Lund

- Swärd, A. & Florin, K. (2014). *Särskolans verksamhet: uppdrag, pedagogik och bemötande*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Szönyi, K., & Söderqvist Dunkers, T. (2015). Delaktighet ett arbetssätt i skolan. Härnösand. Specialpedagogiska skolmyndigheten Socialstyrelsen *Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa ICF*.
- Utrikesdepartementet. (2006) Förenta nationernas konvention kring rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Hämtad 2019-05-01
<https://www.regeringen.se/contentassets/0b52fa83450445aebbf88827ec3eecb8/fns-konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning-ds-200823>
- Östlund, D. (2012). *Deltagandets kontextuella villkor: fem träningsskoleklassers pedagogiska praktik*. Diss. Malmö: Malmö Högskola, 2012. Malmö.

Missivbrev

Mitt namn är Maria Kågebäck och jag är studerar min sista termin på Högskolan i Kristianstad och kommer under vårterminen 2019 att ta examen som speciallärare med inriktning utvecklingsstörning.

Under det självständiga examensarbetet kommer det att läggas fokus på elever inom särskolan och deras rätt till att vara delaktiga kring den dokumentation som offentliggörs om dem via bloggar. Det självständiga arbetet syftar till att bidra med kunskap om elever i särskolans delaktighet kring det som skrivs och dokumenteras om dem i skolbloggar. Empirin till detta arbete kommer att grundas på datainsamling i form av där ni assistenter och lärare reflekterar kring verksamhetens skolbloggar.

Frågeformuläret nedan är frivilligt men jag hoppas du har möjlighet att delta, detta för att studiens resultat ska bli så trovärdigt som möjligt. Enligt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2002) kommer alla som medverkar i undersökningen garanteras anonymitet och skolan kommer att avidentifieras. Ni som medverkar kan när som helst avbryta er medverkan i undersökningen. Materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Maria Kågebäck

.....

E-mailadress:maria.kageback@XXXXX

Ansvarig lärare/handledare:Lotta Anderson

Kontaktuppgifter Högskolan i Kristianstad: www.hkr.se

044-2503000

1. Vem riktar sig er skolblogg till?

- till alla då den är offentlig
- vårdnadshavare, elever och lärare
- vårdnadshavare
- elever och lärare
- annat _____

2. Hur ofta bloggar ni i er verksamhet?

- 1 gång per vecka
- 1-2 gånger per vecka
- 3-5 gånger per vecka
- annat _____

3. Vilket syfte har klassbloggen för din verksamhet?

Skriv exempel på hur ni i ert arbetslag gör i er verksamhet:

4. Hur förmedlar ni i arbetslaget bloggens syfte för eleverna?

Skriv exempel på hur ni i ert arbetslag gör i er verksamhet:

5. Hur synliggör eleverna att de förstår bloggen syfte?

Skriv exempel på hur ni i ert arbetslag gör i er verksamhet:

6. Hur delaktiga är din elevgrupp i det som skrivs om dem i skolbloggen? Läs och kryssa i det påstående som stämmer bäst överens med din verksamhet. Beskriv med egna exempel från just din verksamhet.

Jag/vi utgår enbart utifrån schemat och beskriver lektionsplaneringar och tolkar inte elevernas tankar och ideer i det som skrivs i bloggen.

Skriv exempel på hur ni i ert arbetslag gör i er verksamhet:

Jag/vi skriver vad elevgruppen gjort och tolkar verksamheten utifrån mina intryck av elevernas skoldag.

Skriv exempel på hur ni i ert arbetslag gör i er verksamhet:

Jag/vi skriver bloggen utifrån mina tolkningar av dagen där jag även vid enstaka tillfällen frågar eleverna kring hur de upplevt dagen.

Skriv exempel på hur ni i ert arbetslag gör i er verksamhet:

Jag/vi frågar eleverna vad de anser att vi ska skriva i bloggen. Sedan utgår jag/vi ifrån elevernas tankar och reflektioner när bloggen skrivs.

Skriv exempel på hur ni i ert arbetslag gör i er verksamhet:

Eleverna själva samtalar och analyserar dagen och samtalar kring bloggens innehåll. Jag som vuxen deltar som samtalsledare och för samtalet framåt om det behövs samt skriver ner det eleverna tänker (alternativt att en elev är skribent).

Skriv exempel på hur ni i ert arbetslag gör i er verksamhet:

7. Vilka fotografier använder ni i bloggen?

- Vi använder foton där alla elever (med godkännande av föräldrar) kan identifieras
- Vi använder fotografier där eleverna aidentifieras
- Vi använder fotografier på elevernas händer när de gör olika aktiviteter
- Vi använder enbart fotografier som synliggör material som eleverna gjort
- Annat _____

8. På vilket sätt blir eleverna delaktiga i fotograferingen av den dagliga verksamheten som sedan läggs ut på bloggen?

- Vi vuxna fotograferar skoldagen.

Skriv exempel på hur ni gör i ert arbetslag:

- Eleverna får på uppmaning av vuxna fotografera vid enstaka tillfällen (1-2 gånger per vecka).

Skriv exempel på hur ni gör i ert arbetslag:

Eleverna får fotografera på uppmaning av vuxna vid flertalet tillfällen (3-10) gånger per vecka.

Skriv exempel på hur ni gör i ert arbetslag:

Elever och personal väljer tillsammans vilka områden som ska fotograferas och sedan får eleverna med eventuellt stöd ta ansvar för fotograferingen.

Skriv exempel på hur ni gör i ert arbetslag:

Eleverna sköter fotograferingen och hanterar den med respekt för klasskamrater.

Skriv exempel på hur ni gör i ert arbetslag:

Annat

Skriv exempel på hur ni i gör i ert arbetslag:

9. På vilket sätt blir eleverna delaktiga i godkännande av bilder som läggs ut på skolbloggen?

Vuxna bestämmer vilka bilder som publiceras.

Skriv exempel på hur ni i gör i ert arbetslag:

Vuxna bestämmer vilka bilder och visar sedan eleverna vilka bilder som kommer att publiceras.

Skriv exempel på hur ni i gör i ert arbetslag:

Vuxna bestämmer vilka bilder som ska publiceras och visar eleverna bilderna när bilderna har visats frågar läraren om det är ok att bilderna ska publiceras samt raderar bilder som eleverna inte vill ha med.

Skriv exempel på hur ni i gör i ert arbetslag:

En vuxen bestämmer ett urval av bilder där några av eleverna sedan får välja ut vilka bilder de vill ska publiceras samt redogör detta i gruppen.

Skriv exempel på hur ni i gör i ert arbetslag:

Eleverna får tillsammans i grupp välja bilder som de vill ska publiceras. Eleverna för med stöd av en vuxen samtala kring vilka bilder som ska medverka.

Skriv exempel på hur ni i gör i ert arbetslag:

10. Anser du att det är problematiskt att göra eleverna delaktiga i publikationer på er blogg? Ange på en skala från ett till fem (1 inget problem.....5 ett stort problem).

1 2 3 4 5

11. Har du upplevt problem med att elever känner obehagligt i att exponeras i er skolblogg? Ange på en skala från ett till fem (1 inget problem.....5 ett stort problem).

1 2 3 4 5

Tack för din medverkan!

Mvh Maria Kågebäck